
Ogólnokrajowe zasady wykonywania zawodu adwokata we Francji : Krajowa Rada Adwokacka (Conseil National des Barreaux)

Palestra 51/9-10(585-586), 190-221

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

ADWOKATURA ZA GRANICĄ

OGÓLNOKRAJOWE ZASADY WYKONYWANIA ZAWODU ADWOKATA WE FRANCJI KRAJOWA RADA ADWOKACKA (CONSEIL NATIONAL DES BARREAUX)

UCHWAŁA O CHARAKTERZE NORMATYWNYM NR 2005–003
USTANAWIAJĄCA OGÓLNOKRAJOWE ZASADY WYKONYWANIA
ZAWODU ADWOKATA
(DÉCISION À CARACTÈRE NORMATIF N° 2005–003
PORTANT ADOPTION DU RÈGLEMENT INTÉRIEUR NATIONAL (RIN)
DE LA PROFESSION D'AVOCAT)

(ARTYKUŁY 21–1¹ USTAWY Z 31 GRUDNIA 1971 R. Z PÓŹNIEJSZYMI ZMIANAMI)

CZĘŚĆ PIERWSZA: ZASADY

ARTYKUŁ 1: PODSTAWOWE ZASADY WYKONYWANIA ZAWODU ADWOKATA
(art. 1–I § 3, art. 3 § 2 ustawy; art. 1, 2 i 3 dekretu z 12 lipca 2005;
art. 183 dekretu z 27 listopada 1991)

1.1 [Zawód wolny i niezależny] Zawód adwokata jest zawodem wolnym i niezależnym, bez względu na sposób prowadzenia praktyki (*mode d'exercise*).

1.2 Adwokat jest członkiem izby adwokackiej (*un barreau*) kierowanej przez radę adwokacką (*conseil de l'Ordre*).

1.3 [Postępowanie zgodnie z zasadami i ich interpretacja] Adwokat jest zobowiązany postępować zgodnie z fundamentalnymi zasadami wykonywania zawodu (*principes essentiels de la profession*) w każdej sytuacji.

Adwokat jest zobowiązany wykonywać swoje obowiązki godnie, sumiennie, niezależnie, w sposób prawy i humanitarny, zgodnie ze złożoną przysięgą.

Ponadto, przy wykonywaniu obowiązków, adwokat jest zobowiązany postępować zgodnie z zasadami honoru, uczciwości, bezinteresowności, koleżeństwa, dyskrecji, umiaru i uprzejmości (*de courtoisie*).

¹ W wersji ustanowionej ustawą nr 2004–130 z 11 lutego 2004 r. o reformie statusu niektórych zawodów sądowych i prawniczych (*Dziennik Urzędowy* z 12 lutego 2004 r., p. 2847).

Adwokat jest zobowiązany do działania na rzecz klienta w sposób kompetentny, z należytym zaangażowaniem, starannością i rozważą.

1.4 [Odpowiedzialność dyscyplinarna] Zgodnie z art. 183 dekretu z 27 listopada 1991 r. naruszenie którejkolwiek z powyższych zasad, reguł i obowiązków stanowi przewinienie, za które adwokat może zostać pociągnięty do odpowiedzialności dyscyplinarnej.

ARTYKUŁ 1A: WIZYTY KURTUAZYJNE (*VISITES DE COURTOISIE*)

Zgodnie z zasadą uprzejmości, adwokat występujący przed sądem, który znajduje się poza okręgiem jego izby adwokackiej, jest zobowiązany przedstawić się sędziemu przewodniczącemu, oskarżycielowi publicznemu obecnemu na posiedzeniu sądu, dziekanowi rady adwokackiej, koledze adwokatowi występującemu w imieniu strony przeciwnej.

ARTYKUŁ 2: TAJEMNICA ZAWODOWA

(art. 66–5 ustawy; art. 4 dekretu z 12 lipca 2005; art. 226–13 kodeksu karnego [*Code Penal*])

2.1 [Zasada] Adwokat jest dla swojego klienta niezbędną osobą zaufania (*le confident nécessaire*).

Tajemnica zawodowa adwokata jest elementem porządku publicznego. Ma ona charakter generalny, absolutny i jest nieograniczona w czasie.

Z wyjątkiem ścisłych wymagań obrony własnej adwokata przed jakimkolwiek sądem oraz sytuacji, gdy prawo przewiduje lub zezwala na złożenie oświadczenia lub ujawnienie tajemnicy, adwokatowi nie wolno ujawniać żadnych informacji, bez względu na ich przedmiot, jeśli takie ujawnienie stanowi naruszenie tajemnicy zawodowej.

2.2 [Zakres tajemnicy zawodowej] We wszystkich sprawach, bez względu na to, czy dotyczą oskarżenia, czy też obrony, oraz bez względu na to, czy środek przekazu jest materialny, czy też niematerialny (papierowy, faksowy, elektroniczny itp.), tajemnica zawodowa obejmuje:

- porady, których adwokat udziela klientowi albo które są przeznaczone dla klienta;
- korespondencję pomiędzy klientem i jego adwokatem, pomiędzy adwokatem i innymi adwokatami, z wyjątkiem, w tym drugim przypadku, korespondencji zawierającej informacje oficjalne/notatki urzędowe (*mention officielle*);
- zapisy rozmów i wszelkie inne dokumenty znajdujące się w aktach, a także inne informacje, o których adwokat dowiedział się w zaufaniu w związku z wykonywaniem praktyki zawodowej;
 - dane osobowe klientów i terminarz adwokata;
 - rozliczenia pieniężne i jakiegokolwiek rozporządzenia pieniędzmi podejmowane na podstawie artykułu 27 § 2 ustawy z 31 grudnia 1971;
 - informacje żądane przez rewidentów księgowych lub jakąkolwiek osobę trzecią (informacje, które adwokat może przekazać jedynie swojemu klientowi).

Z wyjątkiem sytuacji określonej w artykule 56-1 kodeksu postępowania karnego² (*Code*

² Artykuł 56-1 francuskiego kodeksu postępowania karnego reguluje tryb przeszukania kancelarii lub miejsca zamieszkania adwokata. Przeszukanie może być przeprowadzone wyłącznie przez sędziego lub prokuratora w obecności dziekana rady adwokackiej lub jego przedstawiciela. Artykuł

de Procédure Pénale) nie jest dopuszczalne przeglądanie ani zajęcie dokumentów znajdujących się w kancelarii (*au cabinet*) lub miejscu zamieszkania adwokata.

2.3 [Struktura zawodowa, sposób prowadzenia praktyki i tajemnica zawodowa] Adwokat zobowiąże obsługę swojej kancelarii, a także wszystkie osoby, z którymi współpracuje przy wykonywaniu czynności zawodowych, do zachowania tajemnicy zawodowej. Adwokat ponosi odpowiedzialność za wszelkie wypadki niezachowania tajemnicy zawodowej, które nastąpią tą drogą.

W wypadku, gdy adwokat wykonuje zawód wspólnie z innymi adwokatami lub należy do jednostki organizacyjnej, w ramach której adwokaci dysponują wspólnymi środkami (*une structure de mise en commun de moyens*), obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej rozciąga się na adwokatów, z którymi adwokat wspólnie wykonuje praktykę, i na tych, wraz z którymi dysponuje wspólnymi środkami.

ARTYKUŁ 2A: TAJEMNICA ZAWODOWA W ODNIESIENIU DO DOCHODZEŃ I ŚLEDZTW (*DE L'INSTRUCTION*)³

(art. 5 dekretu z 12 lipca 2005; art. 11 kodeksu postępowania karnego)

Bez uszczerbku dla prawa do obrony adwokat jest zobowiązany do zachowania tajemnicy zawodowej w odniesieniu do dochodzeń i śledztw w sprawach karnych. Adwokatowi nie wolno przekazywać jakichkolwiek dokumentów, dowodów rzeczowych lub listów związanych z prowadzonymi dochodzeniami i śledztwami, z wyjątkiem swojego klienta i w celu jego obrony.

Adwokat może przekazywać kopie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy swojemu klientowi albo osobom trzecim z zachowaniem zasad przewidzianych w artykule 114 kodeksu postępowania karnego.

ARTYKUŁ 3: POUFNOŚĆ – KORESPONDENCJA POMIĘDZY ADWOKATAMI

(art. 66–5 ustawy)

3.1 [Zasady] Jakakolwiek wymiana informacji pomiędzy adwokatami, bez względu na to, czy następuje w formie ustnej, czy pisemnej oraz bez względu na używany środek przekazu (papier, faks, środki elektroniczne itp.), jest ze swojej natury poufna.

W żadnym wypadku korespondencja między adwokatami, bez względu na używany środek przekazu, nie może być przedkładana w sądzie, ani jej poufność nie może być uchylona.

3.2 [Wyjątki] Następująca korespondencja może zawierać informacje służbowe i nie jest objęta obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej w rozumieniu artykułu 66–5 ustawy z 31 grudnia 1971 r.:

- korespondencja, która jest równoznaczna z podejmowanymi czynnościami procesowymi;
- korespondencja, która nie odnosi się do żadnych wcześniejszych poufnych oświadczeń złożonych na piśmie, rozmów lub informacji.

56-1 reguluje także procedurę i sądową kontrolę przypadków zajmowania dokumentów (przyp. mój – A. Czachowska).

³ Stadium postępowania karnego, w toku którego sędzia śledczy pod nadzorem Izby Oskarżycielskiej prowadzi śledztwo mające na celu zebranie dowodów winy podejrzanego (Jerzy Pieńkos, *Francusko-Polski Leksykon Prawo – Ekonomia – Handel*, Wydawnictwo Naukowe PWN 1995).

Wyżej wymieniona korespondencja musi być zgodna z fundamentalnymi zasadami wykonywania zawodu adwokata określonymi w artykule 1.

3.3 [Relacje z adwokatami w Unii Europejskiej] W relacjach z adwokatami, którzy są członkami adwokatów państw członkowskich Unii Europejskiej, adwokat jest zobowiązany stosować się do postanowień artykułu 5.3 Kodeksu Etyki Adwokatów Unii Europejskiej, zamieszczonego poniżej w artykule 21.

3.4 [Relacje z prawnikami spoza Unii Europejskiej (*Jes avocats étrangers*)] W relacjach z adwokatem, który jest członkiem adwokatury państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, zanim nastąpi wymiana poufnych informacji, adwokat ma obowiązek upewnić się, czy obowiązują tego adwokata normy gwarantujące zachowanie poufności korespondencji, a jeśli takich norm nie ma, powinien zawrzeć umowę zobowiązującą do zachowania poufności lub zwrócić się do swojego klienta z pytaniem, czy akceptuje ryzyko, że informacje, które mają być wymienione, nie będą traktowane jako poufne.

ARTYKUŁ 4: KONFLIKT INTERESÓW

(art. 7 dekretu z 12 lipca 2005)

4.1 [Zasady] Adwokat nie może udzielać porad, reprezentować lub bronić klientów w tej samej sprawie, jeśli istnieje pomiędzy nimi konflikt interesów lub poważne ryzyko zaistnienia takiego konfliktu, chyba że, w tym drugim wypadku, strony wyrażą zgodę.

O ile strony nie wyrażą zgody na piśmie, w wypadku zaistnienia konfliktu interesów, kiedy istnieje ryzyko naruszenia tajemnicy zawodowej albo ryzyko, że adwokat nie będzie w pełni niezależny, adwokat jest obowiązany powstrzymać się od prowadzenia spraw wszystkich klientów.

Adwokatowi nie wolno przyjąć sprawy nowego klienta, jeśli istnieje ryzyko naruszenia tajemnicy zawodowej poprzez ujawnienie informacji przekazanej adwokatowi przez poprzedniego klienta, a także jeśli znajomość spraw poprzedniego klienta mogłaby przynieść korzyści nowemu klientowi.

Tam, gdzie adwokaci wykonują praktykę jako członkowie grupy (*membres d'un groupement d'exercice*), powyższe zasady odnoszą się zarówno do grupy jako całości, jak również do każdego członka z osobna. Powyższe zasady odnoszą się także do adwokatów, którzy wykonują praktykę dysponując wspólnymi środkami (*mettant en commun des moyens*), w każdym wypadku, kiedy istnieje ryzyko naruszenia tajemnicy zawodowej.

Te same zasady stosuje się także w relacjach między adwokatem lub strukturą, w ramach której adwokaci wykonują zawód (*structure d'exercice*), a adwokatem współpracującym (*l'avocat collaborateur*), jeśli chodzi o osobistych klientów adwokata współpracującego.

4.2 Definicje

[Konflikt interesów] Konflikt interesów ma miejsce wtedy, gdy:

- działając w charakterze doradcy w dniu, kiedy zostaje ustanowiony, adwokat, który ma obowiązek udzielania swojemu klientowi informacji pełnej, rzetelnej i obiektywnej, nie może wykonywać obowiązków bez narażania na kompromis interesów jednej lub kilku stron albo przez analizowanie przedstawionej sytuacji przy użyciu zalecanych argumentów prawnych, albo poprzez osiągnięcie zamierzonego rezultatu;
- zaangażowanie kilku stron skłoniłoby adwokata działającego w charakterze reprezentanta lub obrońcy do wybrania innej linii obrony, w szczególności jeśli chodzi o rozwój, używane argumenty i cel obrony, niż ta, którą by wybrał, gdyby działał wyłącznie na rzecz jednej ze stron;

• w chwili zmiany lub rozwoju sytuacji, która była pierwotnie przedstawiona adwokatowi, uświadamia on sobie istnienie jednego z problemów, o których mowa powyżej.

[Ryzyko zaistnienia konfliktu interesów] Poważne ryzyko zaistnienia konfliktu interesów istnieje wtedy, gdy adwokat obawia się, że zmiana lub przewidywalny rozwój sytuacji, o której został poinformowany, spowodują zaistnienie problemów, o których mowa powyżej.

ARTYKUŁ 5: POSTĘPOWANIE ZGODNE Z ZASADĄ KONTRADYKTORYJNOŚCI

(*du principe du contradictoire*) (art. 16 dekretu z 12 lipca 2005;

art. 15 i 16 nowego kodeksu postępowania cywilnego)

5.1 [Zasada] Adwokat jest obowiązany postępować zgodnie z wymogami sprawiedliwego procesu. Adwokat jest obowiązany postępować uczciwie w stosunku do strony przeciwnej. Adwokat jest obowiązany przestrzegać prawa do obrony, jak również zasady kontrydiktoryjności.

Adwokaci są obowiązani przekazywać sobie wzajemnie wnioski oparte na faktach, dowody i argumenty prawne we właściwym czasie i w sposób określony w przepisach proceduralnych.

Adwokat korespondujący z innym adwokatem za pomocą poczty elektronicznej jest obowiązany korzystać z adresu podanego na dokumentach związanych z praktyką zawodową (*les documents professionnels*) tego adwokata.

5.2 Adwokat stosuje się do powyższej zasady w postępowaniu przed:

- wszystkimi sądami, włączając sądy, przed którymi udział reprezentanta prawnego nie jest obligatoryjny i gdzie zasadą jest ustne prowadzenie rozprawy;
- Komisją Bankową (*Commission Bancaire*),
- organami regulującymi działanie Rynków Finansowych (*Autorité des Marchés Financiers*),
- wszelkimi organizacjami lub organami, które sprawują jakąkolwiek władzę sądowniczą.

5.3 [Postanowienia odnoszące się do postępowań karnych] Odnośnie do oskarżenia przed sądami karnymi, adwokaci stron są zobowiązani przedstawić oskarżycielowi publicznemu i adwokatom działającym na rzecz pozostałych stron informację o tym, na które przepisy prawne, na jakie fakty i dowody na ich poparcie zamierzają się powołać, najpóźniej na rozprawie (*de l'instruction*)⁴, na której zostanie zakończone postępowanie wyjaśniające w danej sprawie.

W postępowaniu karnym, jeśli podejrzany lub oskarżony podnosi zarzut niedopuszczalności aktu oskarżenia, jego adwokat jest zobowiązany niezwłocznie powiadomić o tym środkiem i dowodach na jego poparcie, aby umożliwić drugiej stronie w odpowiednim czasie przedstawienie dowodów przeciwnych, z wyjątkiem sytuacji, gdy wyżej wymienione zawiadomienie mogłoby zagrozić podniesionemu środkowi, w tym wypadku stosuje się wyżej wymienioną zasadę ogólną, której musi przestrzegać adwokat działający na rzecz podejrzanego lub oskarżonego.

⁴ Wstępne stadium postępowania sądowego, w toku którego strony zgłaszają swe żądania i wnioski, przedstawiają okoliczności faktyczne i dowody na ich poparcie (Jerzy Pieńkos, *Francusko-Polski Leksykon Prawo – Ekonomia – Handel*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 1995).

5.4 [Relacje ze stroną przeciwną] Adwokat poproszony o poprowadzenie sprawy przeciwko stronie, której adwokatem jest jednocześnie jego znajomy, ma obowiązek wcześniej poinformować o tym tego adwokata o tyle, o ile notyfikacja nie zaszkodzi interesom jego klienta.

Podczas postępowania relacje pomiędzy adwokatem i adwokatem reprezentującym stronę przeciwną muszą opierać się na zasadach uprzejmości, uczciwości i koleżeństwa, które regulują wykonywanie zawodu adwokata.

Adwokat, który wnosi apelację od orzeczenia sądu karnego, jest zobowiązany poinformować o tym bezpośrednio pozostałych adwokatów działających w sprawie. To samo dotyczy wniosku o stwierdzenie nieważności.

Powyższe zasady stosuje się także do wnoszenia apelacji w sprawach cywilnych, jak również wnoszenia wszelkich innych środków odwoławczych lub postępowania co do *meritum* sprawy (*de toute voie de recours ou de toute procédure au fond*).

5.5 [Przekazywanie dowodów] Dowody przekazuje się w oryginale bądź kopii.

Dowody muszą być ponumerowane, opatrzone pieczęcią adwokata i musi być do nich dołączona lista datowana i podpisana przez adwokata.

Dowody muszą być przekazywane według następujących zasad:

- jakiegokolwiek dowody, które są w języku obcym, muszą być przekazane wraz z wolnym tłumaczeniem (*d'une traduction libre*); w wypadku sprzeciwu należy dołączyć tłumaczenie przysięgłe;
- argumenty faktyczne i prawne wymienione wcześniej mogą być przekazane w formie zawiadomienia, wniosku lub prowadzonych przez adwokata akt sprawy;
- orzecznictwo i opinie prawne muszą być przekazane tylko wtedy, gdy nie były opublikowane; jeśli były opublikowane, należy podać występującym w sprawie adwokatom pełną informację o źródłach.

Dowody mogą być przekazywane w wersji elektronicznej przy wykorzystaniu jakiegokolwiek środka przystosowanego do przechowywania cyfrowych danych, bądź poprzez pocztę elektroniczną pod warunkiem potwierdzenia przez odbiorcę faktycznego otrzymania tych dowodów.

CZĘŚĆ DRUGA: DZIAŁALNOŚĆ

ARTYKUŁ 6: PRZEDMIOT DZIAŁALNOŚCI ZAWODOWEJ ADWOKATA

(art. 6, 6 bis, 54 do 56 ustawy; art. 8 dekretu z 12 lipca 2005;

art. 411 do 417 nowego kodeksu postępowania cywilnego)

6.1 [Definicja przedmiotu działalności] Rolą adwokata, jako „pomocnika sprawiedliwości” (*auxiliaire de justice*) i podmiotu niezbędnego dla uniwersalnego stosowania prawa, jest działanie w obszarach życia publicznego, ekonomicznego i społecznego, zgodnie z fundamentalnymi zasadami wykonywania zawodu.

Adwokat może współpracować z osobami wykonującymi inne zawody przy wykonywaniu zleceń wymagających współpracy osób o różnych umiejętnościach oraz tymczasowych, ściśle określonych zleceń, jak również poprzez uczestnictwo w strukturze lub organizacji multidyscyplinarnej.

6.2 [Zadania] Adwokat jest obowiązany towarzyszyć swojemu klientowi i reprezentować go w sądach, jak również przed administracją publiczną oraz każdym innym organem

władzy publicznej, bez konieczności okazywania pisemnego pełnomocnictwa, z wyjątkiem sytuacji określonych w prawie.

Adwokat udziela swojemu klientowi wszelkiej porady i pomocy, których głównym bądź dodatkowym celem jest stosowanie reguł prawnych i zasad, opracowywanie projektów dokumentów, negocjowanie umów i czuwanie nad ich wykonaniem.

Adwokat może otrzymywać zadania związane z wymiarem sprawiedliwości.

Adwokat może działać na rzecz osób fizycznych, jak również osób prawnych działających w formie lub na rzecz funduszy powierniczych lub funduszy przeznaczonych na konkretny cel.

Adwokat może pełnić funkcję arbitra, eksperta, mediatora, rozjemcy, syndyka, likwidatora ustanowionego wzajemną umową przez strony, a także może być wykonawcą testamentu.

Kiedy adwokat działa w charakterze arbitra, jest ponadto zobowiązany upewnić się, że są przestrzegane szczególne procedury wymagane dla postępowania arbitrażowego; jest zobowiązany w szczególności do zachowania terminów określonych przez procedurę, a także do działania zgodnie z zasadą poufności rokowań; adwokat jest zobowiązany zapewnić obu stronom możliwość przedstawienia swoich argumentów, jest zobowiązany przestrzegać zasady równości wszystkich stron w postępowaniu, a także zapewnić, że pozostałe osoby stosują się do powyższych reguł.

Przy wykonywaniu powyższych funkcji adwokat jest zobowiązany przestrzegać fundamentalnych zasad wykonywania zawodu, a w szczególności musi być niezależny.

6.3 [Pełnomocnictwo] Niezależnie od powyższego, adwokat może otrzymać pełnomocnictwo od swojego klienta na zasadach określonych poniżej.

Adwokat jest zobowiązany przedstawić pełnomocnictwo na piśmie z wyjątkiem sytuacji, gdy na podstawie ustawy lub regulacji istnieje domniemanie, że pełnomocnictwo istnieje.

Adwokat może otrzymać pełnomocnictwo do prowadzenia negocjacji, podejmowania czynności i złożenia podpisu w imieniu i na rzecz swojego klienta. Takie pełnomocnictwo musi mieć charakter szczególny, a nie ogólny.

Adwokat może reprezentować swojego klienta w postępowaniu podatkowym.

Adwokat może towarzyszyć swojemu klientowi lub reprezentować go na posiedzeniu zgromadzenia lub innego organu kolegialnego osoby prawnej i jest zobowiązany poinformować o tym, przed rozpoczęciem posiedzenia, adwokata tej osoby prawnej, a gdyby takiego adwokata nie było, jest zobowiązany poinformować prawnego przedstawiciela tej osoby prawnej lub osobę, która zwołała posiedzenie.

Adwokat może przyjąć depozyt lub sekwestr (*de séquestre*) na podstawie umowy lub orzeczenia sądowego.

Adwokat musi odmówić przyjęcia w depozyt lub sekwestr jakiegokolwiek dokumentu, który jest oczywiście bezprawny lub fałszywy.

Pełnomocnictwo pisemne musi określać naturę, zakres i czas trwania zlecenia, jego warunki, środki, jakie mają być użyte w celu jego wykonania, i warunki wynagrodzenia adwokata.

Jeśli adwokat jest depozytariuszem lub przymusowo zarządza pieniędzmi, weksłami lub papierami wartościowymi, jest on zobowiązany niezwłocznie zdeponować je na rachunku CARPA⁵ lub w depozycie u dziekana rady adwokackiej, wraz z kopią umowy o depozyt lub sekwestr.

⁵ Przypis tłumacza francuskiego: CARPA to system we Francji, gdzie dziekan rady adwokackiej deponuje wszystkie fundusze powierzone przez klientów adwokatom z jego izby.

Adwokat musi upewnić się, czy transakcja, dla dokonania której udzielono mu pełnomocnictwa, jest zgodna z prawem. Adwokat ma obowiązek działać w ramach udzielonego mu pełnomocnictwa, a jeśli będą tego wymagały okoliczności, uzyskać od swojego mocodawcy rozszerzenie zakresu pełnomocnictwa. Jeśli adwokat nie może dokonać czynności, dla której udzielono mu pełnomocnictwa, jest zobowiązany niezwłocznie poinformować o tym swojego mocodawcę.

6.4 [Obowiązki i zakazy związane z pełnomocnictwem] Adwokatowi nie wolno zawierać ugody w imieniu lub na rzecz klienta albo zaciągnąć nieodwołalnego zobowiązania w odpowiedzi na propozycję lub ofertę zawarcia umowy bez uzyskania szczególnego pełnomocnictwa na piśmie od mocodawcy.

Adwokat może rozporządzać pieniędzmi, weksłami lub papierami wartościowymi mocodawcy, a także przenieść jego prawo własności tylko, gdy pełnomocnictwo wyraźnie przewiduje taką możliwość, a jeśli nie, po uzyskaniu pełnomocnictwa szczególnego na piśmie od mocodawcy.

Adwokatowi nie wolno działać w charakterze pośrednika ani dokonywać operacji maklerskich – jakkolwiek działalność o charakterze komercyjnym jest nie do pogodzenia (*incompatible*) z wykonywaniem zawodu adwokata. Adwokat może jedynie przyjąć pełnomocnictwo do zarządu papierami wartościowymi lub nieruchomościami jako tytuł akcesoryjny i po uprzednim poinformowaniu dziekana rady adwokackiej.

6.5 [Szkolenie – nauczanie] Adwokat może organizować szkolenia, uczyć lub brać udział w działalności tego typu.

6.6 Usługi prawne świadczone przez internet

6.6.1 [Usługi świadczone przez internet] Usługami prawnymi świadczonymi przez internet są indywidualne usługi (*service personnalisés*) świadczone przy wykorzystaniu elektronicznych środków przekazu na rzecz stałego bądź nowego klienta.

Takie usługi mogą być świadczone zgodnie z zaleceniami art. 161 dekretu z 27 listopada 1991 r. Imię i nazwisko adwokata musi być podane do wiadomości użytkownika przed zawarciem jakiegokolwiek umowy o świadczenie usług prawnych.

6.6.2 [Określanie stron] Jeśli osoba szukająca pomocy prawnej zwraca się do adwokata przez internet z pytaniem lub prośbą o poradę, adwokat jest odpowiedzialny za sprawdzenie tożsamości tej osoby i uzyskanie innych informacji o osobie, której udziela odpowiedzi, w celu zapewnienia zachowania tajemnicy zawodowej, uniknięcia konfliktu interesów oraz udzielenia właściwej porady, która będzie dopasowana do sytuacji tej osoby. Identyfikacja adwokata, który udziela odpowiedzi, musi być zawsze możliwa.

6.6.3 [Kontakt z klientem] Adwokat, który świadczy usługi prawne przez internet, musi mieć w każdej chwili możliwość bezpośredniego i osobistego kontaktu z użytkownikiem internetu, w szczególności jeśli pytanie, które otrzymał, jest mało precyzyjne, w celu zadania dodatkowych pytań lub uczynienia sugestii, które umożliwią udzielenie właściwej porady prawnej.

6.6.4 [Honorarium za usługi prawnika]

6.6.4.1 [Prawnik, który tworzy stronę internetową w celu świadczenia pomocy prawnej] Adwokat, który zakłada lub prowadzi stronę internetową stworzoną w celu świadczenia pomocy prawnej, albo który jest głównym założycielem lub prowadzącym taką stronę, samodzielnie lub z innymi adwokatami, może otrzymywać honorarium od klientów tej strony; w stosownych wypadkach, i o ile możliwa jest identyfikacja klienta, adwokat może otrzymywać zapłatę poprzez jedną z instytucji finansowych, które zajmują się bezpiecznym przekazywaniem środków pieniężnych przez internet.

6.6.4.2 [Adwokat figurujący na stronie internetowej, której celem jest świadczenie pomocy prawnej] Adwokat, który figuruje na stronie internetowej, której celem jest świadczenie pomocy prawnej, może być zobowiązany do przekazywania określonej sumy pieniężnej na pokrycie kosztów funkcjonowania tej strony, z wyłączeniem jakiegokolwiek zapłaty ustanawianej w odniesieniu do honorarium, jakie adwokat otrzymuje od klientów, z którymi nawiązał kontakt za pośrednictwem tej strony internetowej.

6.6.4.3 [Adwokaci, którzy świadczą usługi przez internet] Adwokat, który świadczy usługi prawne dla klientów podmiotu, którego przedmiotem działalności jest przysyłanie danych, jest zobowiązany upewnić się, że mieszczą się one wyłącznie w zakresie udzielania informacji prawnej.

Jeśli adwokat udziela porad prawnych w rozumieniu części II ustawy z 31 grudnia 1971 r. z późniejszymi zmianami, jest zobowiązany do zachowania tajemnicy zawodowej i stosowania się do reguł dotyczących konfliktu interesów. Może on upoważnić podmiot, który zajmuje się przysyłaniem danych, do zgromadzenia, na jego rzecz, należnych mu honorariów. Opłaty stałe, które zostały ustalone z wyżej wymienionym podmiotem, mogą zostać w tym wypadku potrącone z honorariów adwokata.

W każdym wypadku adwokat, który uczestniczy (*participe*) w stronie internetowej, figuruje na niej lub znajduje się o nim wzmianka w odnośniku (linku), jest zobowiązany sprawdzić, czy zawartość tej strony jest zgodna z fundamentalnymi zasadami wykonywania zawodu adwokata i odpowiednio poinformować o tym radę adwokacką. Jeśli jest niezgodna, adwokat jest zobowiązany zaprzestać świadczenia pomocy.

ARTYKUŁ 7: PRZYGOTOWYWANIE PROJEKTÓW DOKUMENTÓW

(art. 54, 55 ustawy; art. 9 dekretu z 12 lipca 2005)

7.1 [Definicja osoby przygotowującej projekty dokumentów] Osobą przygotowującą projekt dokumentu jest adwokat, który przygotowywał dokument samodzielnie lub we współpracy z innym specjalistą, na rzecz jednej lub kilku stron, bez względu na to, czy korzystał z pomocy doradców, i który uzyskał ich podpis na przedmiotowym dokumencie.

Z samego faktu przygotowania przez adwokata projektu dokumentu, który został podpisany pod jego nieobecność, nie można wnioskować, że jest on osobą przygotowującą projekt dokumentu.

Adwokat może umieścić swoje imię i nazwisko oraz tytuł na dokumencie, który przygotował, albo w przygotowanie którego był zaangażowany, jeśli uważa się za autora (*l'auteur intellectuel*). Zamieszczenie takiej wzmianki powoduje automatyczne stosowanie niniejszych przepisów.

7.2 [Obowiązki osoby przygotowującej projekty dokumentów] Adwokat, który przygotowuje projekt dokumentu prawnego, powinien upewnić się, że z punktu widzenia oczeekiwań stron dokument będzie aktualny i w pełni wystarczający. Adwokat jest zobowiązany odmówić udziału w przygotowywaniu dokumentu lub umowy, jeśli w sposób oczywisty są one sprzeczne z prawem lub mają charakter oszukańczy. Adwokat jest zobowiązany przeprowadzić formalności wymagane przez prawo lub uregulowania w związku z przygotowywanym dokumentem, a także zwrócić się o wcześniejszą zapłatę niezbędnych kosztów, chyba że strony zwolnią adwokata od tych obowiązków.

Adwokat, który przygotowuje projekt dokumentu samodzielnie, musi upewnić się, że równowaga interesów stron została zapewniona. Jeśli adwokat został zaangażowany tylko

przez jedną ze stron, powinien poinformować drugą stronę, że ma ona prawo do porady i reprezentacji innego adwokata.

7.3 [Spory] Adwokat, który jest jedynym autorem dokumentu podpisanego następnie przez kilka stron, nie może być uważany za adwokata wszystkich stron.

Nie jest on jedynym autorem, jeśli strona inna niż ta, którą reprezentował, korzystała z pomocy doradcy prawnego, bez względu na to, czy ten ostatni jest adwokatem, czy nie.

Jeśli adwokat był jedynym autorem i działał w charakterze adwokata wszystkich stron, nie może on wszczynać ani uczestniczyć w postępowaniu odnośnie do ważności, wykonalności lub interpretacji dokumentu, który przygotował, chyba że spór został wszczęty przez osobę trzecią.

Jeśli adwokat był jedynym autorem dokumentu, ale nie jest adwokatem wszystkich stron lub jeśli współdziałał w przygotowaniu dokumentu, ale nie jest jego jedynym autorem, może wszcząć postępowanie lub uczestniczyć w nim w odniesieniu do wykonalności lub interpretacji dokumentu, który przygotował lub pomagał przygotować. Może również bronić ważności dokumentu.

ARTYKUŁ 8: RELACJE ZE STRONĄ PRZECIWNĄ

(art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka; art. 17 i 18 dekretu z 12 lipca 2005)

8.1 [Zasada] Każdy ma prawo do porady i obrony przez adwokata.

8.2 [Polubowne rozstrzygnięcie sporu] Jeśli istnieje szansa na rozwiązanie sporu poza sądem, jeszcze przed wszczęciem postępowania lub kiedy sprawa zawisła już w sądzie, adwokat może kontaktować się lub widywać ze stroną przeciwną tylko za zgodą swojego klienta. W takiej sytuacji musi przypomnieć stronie przeciwnej, że jest uprawniona do korzystania z pomocy adwokata i musi poprosić ją o podanie imienia i nazwiska jej adwokata. Adwokat musi stronić od prezentowania stronie przeciwnej sytuacji w niekorzystnym dla niej świetle i grożenia jej. Jakkolwiek może wspomnieć o możliwości wszczęcia postępowania.

Adwokat, który jest reprezentantem swojego klienta, może przedstawić nakaz lub oficjalne żądanie stronie przeciwnej swojego klienta.

Adwokat może nawiązać kontakt ze stroną przeciwną jedynie poprzez wysłanie listu, który może być również wysłany pocztą elektroniczną, za uprzednim sprawdzeniem adresu e-mail odbiorcy, przypominając adresatowi listu o jego prawie do korzystania z pomocy adwokata i prosząc o podanie imienia i nazwiska adwokata.

Powyższe reguły mają zastosowanie także do kontaktu telefonicznego. Adwokatowi nie wolno kontaktować się jako pierwszemu.

8.3 [Postępowanie] Kiedy postępowanie jest przewidziane lub już trwa, adwokat może jedynie spotkać się ze stroną przeciwną po doradzeniu jej, że skorzystanie z porady adwokata jest w jej interesie.

Jeśli strona przeciwna poinformowała, że zamierza ustanowić adwokata, musi on być zaproszony do udziału w rozmowach.

W postępowaniu, w którym żaden adwokat nie został ustanowiony, aby reprezentować stronę przeciwną albo w sporze, w którym żaden adwokat nie wystąpił w charakterze reprezentanta swojego klienta, adwokat może przysłać stronie przeciwnej jakiegokolwiek nakazy lub oficjalne żądania i odpowiadać na te, które strona przeciwna wysłała do niego.

W sytuacji gdy adwokat jest ustanowiony dla reprezentowania strony przeciwnej lub w sporze, w którym adwokat strony przeciwnej nawiązał kontakt, adwokat może korespondować jedynie z tym adwokatem.

Niemniej jednak, w sprawach, w których prawo lub specjalne procedury tak stanowią, adwokat może wysłać listy bezpośrednio stronie przeciwnej i są one ważne jako dokumenty proceduralne, pod warunkiem że zostały jednocześnie przesłane adwokatowi strony przeciwnej.

8.4 [Negocjacje] Adwokat ustanowiony w związku z prowadzonymi przez klienta negocjacjami może prowadzić negocjacje tylko w obecności swojego klienta lub za jego zgodą.

W negocjacjach prowadzonych z osobą, która ustanowiła swojego adwokata, adwokat nie może widywać się z tą osobą bez wcześniejszej zgody swojego kolegi.

ARTYKUŁ 9: ZASTĄPIENIE ADWOKATA DZIAŁAJĄCEGO UPRZEDNIO W DANEJ SPRAWIE

(art. 19 dekretu z 12 lipca 2005)

9.1 [Adwokat ustanowiony w sprawie] Adwokat ustanowiony w sprawie jest zobowiązany sprawdzić, czy jeden lub więcej kolegów nie było wcześniej ustanowionych, aby reprezentować lub bronić klienta w tej samej sprawie.

Przed podjęciem jakichkolwiek czynności adwokat, który zgodził się zastąpić kolegę, musi powiadomić go o tym na piśmie i poprosić o informację odnośnie do jakichkolwiek sum, które mogą być mu należne.

9.2 [Wycofanie pełnomocnictwa] Adwokat, któremu cofnięto pełnomocnictwo i który nie ma prawa retencji (*droit de rétention*), jest zobowiązany natychmiast przekazać wszystkie informacje, które są potrzebne dla pełnego zapoznania się ze sprawą.

9.3 Adwokat, który zgodził się zastąpić kolegę, nie może bronić interesów klienta występując przeciwko swojemu poprzednikowi, chyba że dziekana rady adwokackiej wyrazi zgodę.

Nowy adwokat jest zobowiązany dołożyć wszelkich starań, by upewnić się, że jego klient zapłaci należność, jaką jest winien adwokatowi ustanowionemu poprzednio w tej sprawie. Jeśli adwokat otrzymuje od klienta honorarium w sytuacji, gdy należność poprzedniego adwokata nie została zapłacona, musi zawiadomić o tym dziekana rady adwokackiej.

Adwokat, który wstępuje w miejsce kolegi, który działa w ramach systemu pomocy prawnej świadczonej z urzędu, może prosić o zapłatę honorarium tylko w przypadku, gdy jego klient wyraźnie zrzekł się korzystania z pomocy prawnej z urzędu. Adwokat musi uprzednio poinformować swojego klienta o konsekwencjach takiego zrzeczenia.

Jest ponadto zobowiązany poinformować o tym, że występuje w sprawie, swojego kolegi, który był ustanowiony poprzednio, biuro pomocy prawnej z urzędu (*le bureau d'aide juridictionnelle*) i dziekana rady adwokackiej.

Jakiegokolwiek problemy dotyczące honorarium adwokata, który był pierwotnie ustanowiony w sprawie, albo zwrotu akt z dokumentami przez tego adwokata, powinny być przekazywane dziekanowi rady adwokackiej.

ARTYKUŁ 10: REKLAMA

(art. 15 dekretu z 12 lipca 2005)

10.1 [Zasady] Reklama, której celem jest popularyzacja zawodu adwokata i adwokatury, należy do kompetencji organów reprezentujących zawód.

Adwokatowi wolno reklamować się, jeśli reklama ma charakter informacji przekazywanej ogółowi społeczeństwa i jest zgodna z fundamentalnymi zasadami wykonywania zawodu.

Reklama obejmuje rozpowszechnianie informacji dotyczących charakteru (*la nature*) oferowanych usług, z wyłączeniem jakiejkolwiek formy zabiegania o klienta.

Powyższa reklama musi być wiarygodna, nie naruszać tajemnicy zawodowej i musi być zgodna z powagą zawodu (*délicatesse*). Musi być uprzednio przedstawiona radzie adwokackiej.

10.2 [Niedozwolona reklama] Bez względu na stosowaną formę, zabroniona jest reklama zawierająca jakiegokolwiek wzmianki ocenne (*mentions laudatives*) lub porównawcze oraz zawierająca jakąkolwiek informację pozwalającą zidentyfikować klientów.

Adwokatowi nie wolno oferować swoich usług konkretnej osobie, która mogłaby być potencjalnym klientem.

10.3 [Formy reklamy, które nie są zakazane] Następujące formy reklamy nie są zakazane:

- organizowanie przez adwokata konferencji, seminariów i kursów doskonalenia zawodowego,
- udział adwokata w profesjonalnych targach prawniczych (*salon professionnel*).

10.4 [Papier listowy] Papier listowy adwokata, jak i każdy inny dokument przeznaczony dla osób trzecich, musi być zgodny z zasadami reklamy osobistej.

Jedynie imiona i nazwiska adwokatów, którzy wykonują lub wykonywali praktykę zawodową w ramach przedmiotowej kancelarii, mogą być zamieszczone na papierze listowym, w sposób zgodny z jedną z metod przewidzianych przez prawo.

[Informacje obowiązkowe] Na papierze listowym musi znajdować się adres kancelarii, adres strony internetowej, jeśli kancelaria taką posiada, imię i nazwisko adwokata, informacja o izbie, do której adwokat należy, numer telefonu i numer faksu. W stosownym wypadku należy umieścić nazwę kancelarii.

Kiedy adwokat nie wykonuje praktyki indywidualnie, na papierze listowym należy także wskazać formę wykonywanej praktyki zawodowej: adwokacka spółka cywilna (*société civile professionnelle*), spółka dla wykonywania wolnych zawodów (*société d'exercice libéral*), spółka udziałowa (*société en participation*), stowarzyszenie (*association*).

Jednostki organizacyjne, w ramach których adwokaci dysponują wspólnymi środkami, nie mogą używać papieru listowego, który mógłby sprawić wrażenie, że taka jednostka jest formą wykonywania praktyki zawodowej.

Członkostwo w sieci musi być uwidocznione na papierze listowym, zgodnie z postanowieniami ostatniego paragrafu artykułu 7 ustawy z 31 grudnia 1971 r. z późniejszymi zmianami.

[Informacje dozwolone] Na papierze listowym mogą znajdować się informacje o:

- numerze teleksu, adresie e-mail;
- tytułach naukowych (*les titres universitaires*), uzyskanych dyplomach, posadach nauczycieli akademickich we Francji i za granicą;
- wyróżnienia zawodowe;
- regulowanym zawodzie prawniczym, który adwokat wcześniej wykonywał;
- tytule (*un titre*) uregulowanym za granicą, który umożliwia wykonywanie praktyki adwokackiej we Francji;
- jednej lub kilku specjalizacjach lub certyfikatach specjalizacji w dziedzinie kompetencji uzyskanych w sposób przewidziany przez prawo. Adwokat, który uzyskał specjalizację, poprzedza ją słowami „specjalista w ...”. Adwokat, który posiada certyfikat specjalizacji w dziedzinie kompetencji, czyni jedynie wzmiankę, opisując przedmiot, do którego certyfikat się odnosi;
- dodatkowym biurze i/lub przedstawicielstwie lub filii;

- członkostwie w jednostce organizacyjnej, w ramach której adwokaci dysponują wspólnymi środkami, członkostwie w grupach (zgrupowaniu interesów gospodarczych (*groupement d'intérêt économique GIE*), europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych (*groupement européen d'intérêt économique GEIE*]) lub innych jednostkach, z którymi kancelaria jest „organicznie” połączona (*des correspondances organiques*), pod warunkiem że te informacje odzwierciedlają rzeczywiste ustalenia dotyczące wykonywania zawodu i znajdują potwierdzenie w umowach przekazanych radzie adwokackiej.

Również dozwolone jest:

- zamieszczenie przez adwokacką spółkę cywilną nazwy składającej się ze skrótów nazwisk współników;
- zamieszczenie znaku graficznego kancelarii i zawodu (*du logo du cabinet, de la profession*) i, pod warunkiem wyrażenia zgody przez radę adwokacką, znaku graficznego izby, do której należy;
- zamieszczenie informacji o certyfikacie „zarządzania jakością”, która może odnosić się jedynie do standardów ISO i przyjętego standardu, zamieszczenie znaku graficznego jednostki certyfikującej (np. kancelaria adwokacka ISO 9001 certyfikowana przez – nazwa akredytowanej jednostki certyfikującej) oraz jej numeru rejestracyjnego.

Powyższe postanowienia stosuje się także do informacji, które mogą lub muszą znajdować się w e-mailach wysyłanych przez adwokatów.

10.5 [Wizytówki] Wizytówka adwokata może zawierać informacje, które są dopuszczalne dla papieru z nagłówkiem oraz informację o funkcjach, które adwokat pełni w ramach jednostki, do której należy.

10.6 [Tablice] Tablice muszą być rozsądnych wymiarów i wyglądu, i muszą być umieszczone przy wejściu do budynku, w którym znajduje się kancelaria adwokata. Tablice nie mogą zawierać jakichkolwiek innych informacji niż te wymienione w artykule 1 § 4 ustawy z 31 grudnia 1971 r., ze zmianą wprowadzoną ustawą z 31 grudnia 1990 r.

10.7 [Zawiadomienia i ogłoszenia] Zawiadomienia i ogłoszenia, w tym prasowe, są przeznaczone do rozpowszechniania dokładnych, czysto technicznych informacji, takich jak fakt przeniesienia się adwokata do nowego lokalu, przyjęcia nowego współnika, członkostwa w dozwolonym ugrupowaniu (*la participation à un groupement autorisé*), otwarcia dodatkowego biura (*l'ouverture d'un bureau secondaire*).

10.8 [Broszury] Adwokat może wydać broszurę zawierającą ogólną prezentację jego kancelarii.

Każda broszura musi zostać przekazana do rady adwokackiej, zanim zostanie rozpowszechniona.

[Informacje obowiązkowe] Broszura musi zawierać wszystkie te informacje, które są obowiązkowe dla papieru listowego.

Broszura może zawierać wszystkie te informacje, które są dozwolone dla papieru listowego, i każdą informację, która pozwoli określić praktykę kancelarii (*de l'activité du cabinet*).

[Informacje dozwolone] Broszura może w szczególności zawierać informacje o:

- stażu wykonywania zawodu przez poszczególnych adwokatów w kancelarii;
- organizacji i wewnętrznej strukturze kancelarii;
- dziedzinach prawa, w jakich kancelaria prowadzi praktykę;
- obsłudze w językach obcych;
- sposobie ustalania honorarium;

- osobach wykonujących inny zawód niż adwokat, a które współpracują na stałe z kancelarią, pod warunkiem że wyrażą zgodę na zamieszczenie informacji o nich w broszurze;
- zaangażowaniu adwokatów w działalność szkoleniową;
- biurach i przedstawicielstwach kancelarii, zagranicznych prawnikach, z którymi kancelaria współpracuje (*des correspondants à l'étranger*), pod warunkiem że w tym ostatnim wypadku z każdym z tych prawników zawarto umowę i została ona przekazana radzie adwokackiej.

[**Informacje niedozwolone**] W broszurze informacyjnej nie mogą znajdować się odniesienia do:

- imion i nazwisk/nazw klientów (*noms de clients*), z wyjątkiem sytuacji, gdy broszura zawierająca informację o imieniu i nazwisku/nazwie klienta, który wyraził na to zgodę, może być rozpowszechniana za granicą w krajach, w których takie rozpowszechnianie jest dozwolone;
- działalności, która nie ma związku z wykonywaniem zawodu.

Broszura jest drukowana i rozpowszechniana na wyłączną odpowiedzialność autora/autorów, którzy powinni być wymienieni.

Takie rozpowszechnianie jest dozwolone wobec wszystkich odbiorców (*auprès de tout public*). Broszury mogą być rozpowszechniane jedynie przez kancelarię i nie mogą być rozkładane w miejscach publicznych ani przekazywane osobom trzecim w celu ich rozpowszechnienia, z wyjątkiem usług świadczonych przez usługodawców pocztowych.

10.9 [Certyfikat „zarządzania jakością”] Podawanie do publicznej wiadomości informacji o certyfikacie „zarządzania jakością”.

[**Definicja**] Zarządzanie jakością i tryb postępowania w procesie certyfikacji dla adwokatów we Francji muszą spełniać standardy, odpowiadać zasadom i procedurom określonym przez ISO⁶, z wyłączeniem jakichkolwiek innych standardów gwarantujących jakość, jeśli adwokat rozważy podanie tej informacji do wiadomości publicznej.

[**Postępowanie w procesie certyfikacji**] Rozpoczęcie postępowania w procesie certyfikacji musi być zgłoszone radzie adwokackiej według właściwości położenia siedziby kancelarii lub jednostki, w ramach której wykonywana jest praktyka adwokacka, a tam gdzie właściwe, jej głównej siedziby.

Certyfikacja kancelarii może odnosić się wyłącznie do kancelarii indywidualnej lub innej formy wykonywania praktyki, z wyłączeniem jednostek organizacyjnych, w ramach których adwokaci gromadzą wspólne środki, sieci, departamentów lub działów kancelarii.

W celu nadania biegu auditowi certyfikującemu francuscy adwokaci mogą zwracać się do którejkolwiek spośród akredytowanych jednostek certyfikujących w jednym z krajów Unii Europejskiej [na przykład we Francji do którejkolwiek jednostki akredytowanej przez Francuski Komitet Akredytacyjny (COFRAC)].

Jednostka certyfikująca może wyznaczyć tylko jednego biegłego, który odbył specjalne szkolenie określone wspólnie z Krajową Radą Adwokacką (*Conseil National des Barreaux*).

Słownictwo określające zakres certyfikacji nie może powodować nieporozumień odnośnie do tytułów, dyplomów i regulowanych specjalizacji.

[**Zamieszczanie informacji o certyfikacie**] Jeśli jednostka, w ramach której adwokat wykonuje zawód (*la structure d'exercice*), rozważy wykorzystanie certyfikatu „zarządzania

⁶ International Organization for Standardization.

jakością”, musi przedstawić radzie adwokackiej dowód akredytacji jednostki certyfikującej, dowód otrzymania odpowiedniego dla niej certyfikatu oraz informację o jego zakresie.

Informacja o certyfikacie może być zamieszczana na papierze z nagłówkiem, zgodnie z ograniczeniami dotychczas przedstawionymi, na stronie internetowej, w broszurach informacyjnych i ogólnie na jakiegokolwiek dokumentacji lub w środkach reklamowych stosowanych przez kancelarię.

10.10 [Zamieszczenie informacji w spisach profesjonalnych, nie dla celów reklamowych] Każdy adwokat może zostać zamieszczony w części ogólnej i odpowiednio w częściach specjalistycznych, które są właściwe ze względu na uzyskane przez adwokata specjalizacje.

Adwokat, który posiada certyfikat specjalizacji w dziedzinie prawa, może w części ogólnej zamieścić opis przedmiotu specjalizacji.

Adwokat lub kancelaria adwokacka mogą zostać zamieszczeni w spisie departamentu (jednostka podziału administracyjnego⁷), w którym znajduje się główna siedziba adwokata lub kancelarii, jak również w spisie dla departamentu, w którym znajdują się prawidłowo założone dodatkowe biura, przedstawicielstwa lub filie. W przypadku dodatkowych biur należy podać dokładną nazwę, która ma być zamieszczona w spisie, dziekanowi rady adwokackiej, w której właściwości znajduje się biuro dodatkowe.

Jedynie adwokaci, którzy są członkami izby, w której właściwości znajduje się biuro dodatkowe jednostki, w ramach której wykonują zawód, mogą zostać zamieszczeni zarówno w części ogólnej, jak i w części specjalistycznej spisu właściwego dla siedziby biura dodatkowego.

Informacja, która ma być zamieszczona w spisie, musi być wcześniej podana do wiadomości rady adwokackiej, a jej autorzy są za nią wyłącznie odpowiedzialni i są również zobowiązani upewnić się, że jest ona zgodna z prawdą i fundamentalnymi zasadami wykonywania zawodu.

10.11 [Internet] Adwokat, który zakłada lub modyfikuje stronę internetową, jest zobowiązany poinformować o tym odpowiednio wcześniej radę adwokacką i umożliwić do niej dostęp, podając adres domeny.

Informacje obowiązkowe określone w artykule 10-4 muszą zostać zamieszczone na stronie internetowej. Informacjami dopuszczalnymi są te wymienione w artykułach 10-4 i 10-8.

Na stronie internetowej adwokata nie mogą znajdować się ani być zamieszczane żadne zakładki ani banery reklamowe dla jakichkolwiek produktów lub usług.

Na stronie internetowej adwokata nie mogą znajdować się żadne odsyłacze (linki) (*de lien hypertexte*), które umożliwiają bezpośredni lub pośredni dostęp do stron lub podstron internetowych (*des sites ou à des pages de sites*), których zawartość byłaby sprzeczna z fundamentalnymi zasadami wykonywania zawodu adwokata. Adwokat ponosi za to pełną odpowiedzialność i jest zobowiązany regularnie odwiedzać strony i podstrony internetowe, do których odsyłacze znajdują się na jego stronie internetowej, i natychmiast podejmować działania w celu usunięcia odsyłaczy, gdyby okazało się, że zawartość tych stron lub podstron jest sprzeczna z fundamentalnymi zasadami wykonywania zawodu adwokata.

⁷ Przepis tłumacza francuskiego.

Adwokat jest odpowiedzialny za wcześniejsze zgłoszenie radzie adwokackiej każdego odsyłacza, który zamierza utworzyć.

Zawartość strony internetowej nie może naruszać tajemnicy zawodowej.

Musi również odpowiadać godności i honorowi zawodu adwokata.

ARTYKUŁ 11: HONORARIUM – NALEŻNOŚCI – WYDATKI

– SPOSOBY ZAPŁATY HONORARIÓW

(art. 10 ustawy; art. 10, 11, 12 dekretu z 12 lipca 2005;

art. 174 dekretu z 27 listopada 1991)

11.1 [Ustalanie honorarium] W braku odmiennej umowy między adwokatem i jego klientem honorarium powinno być ustalane zgodnie ze zwyczajową praktyką, odpowiednio do sytuacji finansowej klienta, stopnia trudności sprawy, wydatków poniesionych przez adwokata, jego reputacji oraz staranności i działań podjętych w sprawie. Adwokat ustanowiony w sprawie może prosić klienta o zapłatę honorarium za wykonaną pracę także w przypadku, gdy cofnięto mu pełnomocnictwo przed zakończeniem sprawy.

11.2 [Informowanie klienta] Adwokat musi poinformować swojego klienta o sposobie określania honorarium i szacowanych przyszłych kosztach, jak tylko zostanie ustanowiony, a także informować go na bieżąco. W stosownych wypadkach taka informacja powinna znaleźć się w umowie o honorarium.

[Składniki wynagrodzenia] Wynagrodzenie adwokata powinno opierać się w szczególności na poniższych czynnikach, zgodnie ze zwykłą praktyką:

- czas poświęcony sprawie,
- prace badawcze,
- natura i stopień skomplikowania sprawy,
- waga zagrożonych interesów,
- wpływ wydatków i opłat kancelarii, do której adwokat należy,
- reputacja, kwalifikacje, staż zawodowy, doświadczenie i specjalizacja adwokata,
- korzyści i wynik uzyskany dla klienta poprzez pracę adwokata i świadczone usługi,
- sytuacja finansowa klienta.

11.3 Sposoby ustalania honorarium

[Dozwolone sposoby] Wysokość honorarium może być określona z góry. Adwokat może otrzymywać honorarium okresowo, włączając w to formę honorarium określonego z góry.

[Niedozwolone sposoby] Adwokatowi nie wolno ustalać honorarium paktem *quota litis*.

Pakt *quota litis* jest porozumieniem zawartym między adwokatem i jego klientem przed wydaniem ostatecznego rozstrzygnięcia sądowego w sprawie, zgodnie z którym całkowite wynagrodzenie adwokata jest uzależnione wyłącznie od wyniku sprawy (*qui fixe exclusivement l'intégralité de ses honoraires en fonction du résultat judiciaire de l'affaire*), bez względu na to, czy honorarium jest w pieniądzu, czy też w innych aktywach bądź papierach wartościowych.

Adwokat może otrzymywać honorarium wyłącznie od klienta lub jego przedstawiciela.

Wynagrodzenie w postaci zlecenia nowych spraw jest niedozwolone. (*La rémunération d'apports d'affaires est interdite*).

11.4 [Wpłata tytułem zaliczki] Adwokat, który przyjął sprawę, może poprosić klienta, aby ten najpierw dokonał wpłaty tytułem zaliczki w celu pokrycia jego wydatków i honorarium.

Powyższa zapłata tytułem zaliczki nie może przekraczać uzasadnionej szacunkowej oceny przewidywanego honorarium i wydatków związanych ze sprawą.

Jeśli zaliczka nie zostanie wpłacona, adwokat może odmówić dalszego prowadzenia sprawy lub wycofać się z niej, zgodnie z zasadami określonymi w artykule 13 dekretu z 12 lipca 2005 r. W tym celu adwokat powinien udzielić klientowi wszelkich potrzebnych informacji.

11.5 Dzielenie się honorarium

[Adwokat współpracujący (*Avocat correspondant*)] Adwokat, który nie ogranicza się wyłącznie do zarekomendowania klientowi innego adwokata, ale powierza mu sprawę lub przeprowadza z nim konsultacje, jest osobiście odpowiedzialny za zapłatę temu adwokatowi współpracującemu honorarium, wydatków i nakładów za usługi świadczone na jego prośbę. Adwokaci mogą jednak na samym początku poczynić, na piśmie, inne ustalenia.

Ponadto ten pierwszy adwokat może, w każdym czasie, w formie pisemnej, ograniczyć swoje zobowiązanie do wysokości sumy pieniężnej należnej w dacie, od której wyłącza swoją przyszłą odpowiedzialność.

O ile nie zastrzeżono inaczej, postanowienia powyższego paragrafu stosuje się także do relacji pomiędzy adwokatem i każdym innym adwokatem współpracującym, z którym adwokat przeprowadza konsultację lub któremu daje zlecenie.

[Wspólne przygotowywanie projektów dokumentów] Jeśli chodzi o przygotowywanie projektów dokumentów, kiedy projekt jest przygotowywany wspólnie przez kilku adwokatów, za poradę i pomoc każdej z zaangażowanych osób może zapłacić jedynie klient lub osoba trzecia działająca na jego polecenie lub na jego rzecz.

Jeśli jest zwyczajowo przyjęte, że honorarium za przygotowanie projektu dokumentu jest płacone jednej z osób, pod warunkiem że dokument wyraźnie tak stanowi i w braku umowy przeciwnej, honorarium dzieli się na równe części przypadające poszczególnym adwokatom zaangażowanym w przygotowywanie projektu.

[Zabronione dzielenie się honorarium] Adwokatowi nie wolno dzielić się honorarium, bez względu na jego formę, z osobami fizycznymi lub prawnymi, których przedmiotem działalności nie jest wykonywanie zawodu adwokata.

11.6 [Sposoby zapłaty honorarium] Zapłata honorarium powinna następować zgodnie z zasadami określonymi w prawie, włączając w to zapłatę gotówką, czekiem, przelewem bankowym, wekslem lub kartą bankową.

Adwokat może przyjąć zapłatę wekslem, który jest zaakceptowany przez trasata będącego klientem adwokata.

Weksel można indosować na rzecz banku adwokata, wyłącznie dla celów spieniężenia.

Adwokat, który posiada niezapłacony weksel, może wszcząć postępowanie przed sądem handlowym (*Tribunal de Commerce*). Jeśli jednak dłużne honorarium jest sporne, adwokat musi przekazać sprawę dziekanowi rady adwokackiej w celu oszacowania i złożyć wniosek o zawieszenie postępowania przed sądem handlowym.

11.7 [Szczegółowy rachunek końcowy] Adwokat jest zobowiązany przez cały czas prowadzić szczegółowe i oddzielne rachunki dla honorariów w każdej sprawie, dla każdej z sum, które otrzymał i na co zostały przeznaczone, z wyjątkiem wypadków ogólnej sumy ustalonej z góry.

Przed ostateczną zapłatą adwokat musi przedstawić klientowi szczegółowy rachunek. Powinny być w nim wyraźnie wyszczególnione wydatki, nakłady i honorarium. Rachunek

musi uwzględniać wszelkie kwoty otrzymane wcześniej przez adwokata tytułem zaliczki lub z jakiegokolwiek innego tytułu.

Adwokat ma obowiązek rachunek sporządzony zgodnie z zasadami określonymi w paragrafie poprzedzającym wydać na żądanie klienta lub dziekana rady adwokackiej, jak również na żądanie sędziego przewodniczącego sądu powszechnego pierwszej/wielkiej⁸ instancji (*Tribunal de Grande Instance*) lub pierwszego prezesa sądu apelacyjnego (*Cour d'Appel*), przed którymi toczy się postępowanie dotyczące honorarium, wydatków i opłat (*de taxe*).

ARTYKUŁ 12: ZASADY ETYKI ADWOKACKIEJ PRZY SPRZEDAŻY SĄDOWEJ

12.1 Adwokat jest zobowiązany sprawdzić tożsamość klienta, czy posiada on zdolność do czynności prawnych (*capacité*) i czy jest wypłacalny, a w wypadku osoby prawnej, czy ta osoba rzeczywiście istnieje, zakres przedmiotu działalności tej osoby (*objet social*) i uprawnień jej reprezentanta.

Adwokat nie może składać ofert na rzecz osób, których interesy są sprzeczne.

W szczególności adwokat nie może składać ofert o tę samą rzecz na rzecz kilku mocodawców.

Kiedy adwokat działający na czyjąś rzecz składa najkorzystniejszą ofertę, nie może zgodzić się na złożenie jeszcze korzystniejszej oferty o tę samą rzecz w imieniu innej osoby, chyba że ta pierwsza osoba wyrazi pisemną zgodę.

W wypadku sprzedaży w drodze licytacji pozycji, która jest przedmiotem współwłasności, adwokat ma obowiązek poinformować syndyka.

ARTYKUŁ 13: TYTUŁ ADWOKATA HONOROWEGO

(art. 21 dekretu z 12 lipca 2005; art. 109 i 110 dekretu z 27 listopada 1991)

Adwokat honorowy pozostaje zobowiązany do przestrzegania obowiązków wynikających z przysięgi adwokackiej.

13.1 [Uzyskanie tytułu] Na prośbę strony zainteresowanej rada adwokacka może nadać tytuł adwokata honorowego adwokatowi, który jest wpisany na listę adwokatów w części odnoszącej się do osób fizycznych i który wykonywał zawód adwokata przez dwadzieścia lat, jako *avoue*⁹ lub doradca prawny (*de conseil juridique*).

W żadnym wypadku tytuł adwokata honorowego nie może być przyznany ani zachowany przez osobę, która naruszyła fundamentalne zasady wykonywania zawodu lub uznano, że je naruszyła.

Nie można odmówić nadania tytułu adwokata honorowego ani odebrać go osobie, która taki tytuł już posiada, bez należytego wysłuchania zainteresowanej osoby przez radę adwokacką.

Jeśli przyczyna, z powodu której adwokatowi odebrano tytuł adwokata honorowego, już nie istnieje, adwokat ten może złożyć nowy wniosek do rady adwokackiej.

⁸ W zależności od wartości przedmiotu sporu.

⁹ Zastępca sądowy strony procesowej w sądzie pierwszej instancji lub apelacyjnym przygotowujący pisma procesowe, lecz niewystępujący przed sądem; od 1972 r. również adwokat (Jerzy Pieńkos, *Francusko-Polski Leksykon Prawo – Ekonomia – Handel*, Zakamycze 2002).

13.2 [Przywileje] Adwokaci honorowi, którzy są członkami izby adwokackiej, są wpisywani na specjalną listę adwokatów honorowych tej izby.

Są uprawnieni do noszenia togi w czasie wyborów, na oficjalnych uroczystościach i wydarzeniach.

Są uprawnieni do brania udziału w zgromadzeniach ogólnych z prawem do głosowania.

Są uprawnieni do głosowania w wyborach dziekana i członków rady adwokackiej oraz członków Krajowej Rady Adwokackiej.

Adwokaci honorowi mają prawo do korzystania z biblioteki i usług świadczonych przez radę.

Rada może wydać takiemu adwokatowi specjalną legitymację adwokata honorowego.

13.3 [Działalność i zadania] Dziekan rady adwokackiej lub rada adwokacka mogą powierzyć adwokatowi honorowemu wykonanie zadania lub prowadzenie działalności, które są pożyteczne dla administracji adwokatury, interesów jej członków i ogólnie dla interesu zawodu.

Adwokatowi honorowemu nie wolno wykonywać czynności zawodowych, z wyjątkiem udzielania porad prawnych i przygotowywania projektów dokumentów, bez zgody dziekana rady adwokackiej.

Adwokatowi honorowemu wolno przyjąć prowadzenie sprawy w sądzie, podjąć się arbitrażu, mediacji czy też opracowania ekspertyzy. Może być także członkiem komisji administracyjnej, komisji egzaminacyjnej lub konkursowej.

CZĘŚĆ TRZECIA: WYKONYWANIE ZAWODU I FORMY WYKONYWANIA ZAWODU

ARTYKUŁ 14: STATUS ADWOKATÓW, KTÓRZY WSPÓŁPRACUJĄ NA ZASADZIE NIEZALEŻNOŚCI I NA ZASADZIE ZATRUDNIENIA

(*Statut de l'avocat collaborateur libéral ou salarié*) (art. 18 ustawy PME z 2 sierpnia 2005; art. 7 ustawy z 31 grudnia 1971; art. 29 i 130 dekretu z 27 listopada 1991)

14.1 [Zasady współpracy adwokata niezależnego i współpracy adwokata zatrudnionego] Współpraca (*la collaboration*) jest sposobem prowadzenia praktyki adwokackiej, gdzie nie występuje stosunek podporządkowania i zgodnie z którym adwokat poświęca część swojej pracy na rzecz kancelarii złożonej z jednego lub większej liczby adwokatów.

Adwokat, który współpracuje na zasadzie niezależności, może ukończyć kształcenie i rozpocząć praktykę oraz stworzyć i rozwijać swoją osobistą klientelę (*clièntele personnelle*).

Salariat (*le salariat*) jest sposobem prowadzenia praktyki adwokackiej, gdzie stosunek podporządkowania występuje jedynie w odniesieniu do określania warunków zatrudnienia.

Adwokat zatrudniony nie może mieć swojej osobistej klienteli, z wyjątkiem klientów, którym udziela pomocy prawnej w ramach pomocy sądowej/prawa ubogich (*de l'aide juridictionnelle*) i pełnomocnictw z urzędu (*commissions d'office*).

Do umowy o pracę adwokata zatrudnionego stosuje się przepisy prawa pracy i Porozumienia Zbiorowego podpisanego 17 lutego 1995 r., dla wszystkich postanowień innych niż te, które zostały wprowadzone prawem z 31 grudnia 1990 r. i dekretem z 27 listopada 1991 r.

14.2 Zasady ogólne

[Zasady sporządzania umów z adwokatem niezależnym i adwokatem zatrudnionym]

W ciągu piętnastu dni od podpisania każda umowa zawarta między adwokatami odnosząca się do adwokata niezależnego lub adwokata zatrudnionego musi być przedstawiona w celu przeanalizowania radzie adwokackiej, do której należy adwokat niezależny lub adwokat zatrudniony.

Tak samo należy postąpić w wypadku dokonania jakichkolwiek zmian w umowie lub zamieszczenia nowych zapisów.

Rada adwokacka może w ciągu miesiąca zwrócić się do adwokatów o wprowadzenie poprawek do umowy, tak aby była ona zgodna z zasadami wykonywania zawodu.

[Struktura umowy] Adwokat niezależny lub adwokat zatrudniony muszą mieć możliwość wykonywania zawodu na zasadach, które zapewnią im:

- możliwość doskonalenia zawodowego, a w szczególności uzyskanie specjalizacji;
- tajemnicę zawodową i niezależność zgodnie ze złożoną przysięgą adwokacką;
- prawo do proszenia o zwolnienie z wykonania zlecenia, które jest niezgodne z ich sumieniem;
- prawo adwokata niezależnego do tworzenia i rozwijania grupy osobistych klientów bez konieczności wypłacania kompensaty finansowej.

Umowa musi ponadto określać:

- okres oraz zasady wykonywania zawodu: długość okresu próbnego, termin zawiadomienia w wypadku wypowiedzenia uregulowany poniżej w artykule 14.4 dla adwokata zatrudnionego, sumę wypłacaną adwokatowi zatrudnionemu w związku z odejściem ustaloną w Porozumieniu Zbiorowym oraz długość płatnego okresu wypowiedzenia dla adwokata niezależnego (jeden pełny miesiąc w braku korzystniejszej umowy);

- zasady wynagradzania oraz zwrotu wydatków związanych z wykonywaniem zawodu poniesionych za kancelarię;

- zasady płatności w związku z chorobą lub urlopem macierzyńskim adwokata niezależnego lub adwokata zatrudnionego.

Umowa nie może zawierać zapisów, które:

- uchylają zapisy obowiązkowe;
- ograniczają wolność późniejszej zmiany miejsca wykonywania praktyki (*de liberté d'établissement ultérieure*);

- ograniczają obowiązki zawodowe w zakresie pomocy prawnej udzielanej w ramach pomocy sądowej/prawa ubogich (*de l'aide juridictionnelle*) i pełnomocnictw z urzędu (*commissions d'office*);

- nakładają na adwokata niezależnego obowiązek ponoszenia nakładów finansowych związanych z rozwijaniem jego osobistej grupy klientów, w okresie pierwszych pięciu lat współpracy;

- stwarzają prawdopodobieństwo podważenia niezależności zawartej w przysiędze adwokackiej.

Dziekana rady adwokackiej może zaaprobować przedłożone jednocześnie umowy zawarte z adwokatem niezależnym po uzyskaniu całkowitej gwarancji, jeśli chodzi o zasady wykonywania zawodu, gwarancje niezależności i poufności.

W umowie adwokata zatrudnionego musi znaleźć się zapis ustanawiający dziekana rady adwokackiej mediatorem.

Bez względu na termin określony w umowie strony powinny spotkać się, na żądanie

którejkolwiek z nich, przynajmniej raz w roku w celu rozpatrzenia ewentualnych zmian w relacjach między kancelarią a adwokatem niezależnym.

14.3 Umowa

[Niezależność] Kancelaria i adwokat niezależny powinni uzgodnić warunki praktycznej organizacji pracy adwokata współpracującego. Powyższe warunki muszą uwzględniać czas i rzeczywiste środki potrzebne do obsługi osobistych klientów adwokata niezależnego.

Na takich samych warunkach powinni oni określić podejście prawnicze do spraw przekazywanych adwokatowi współpracującemu.

Zarówno adwokat niezależny, jak i adwokat zatrudniony ponoszą odpowiedzialność za używane argumenty i udzielone porady.

Jeśli argumentacja, której zamierza użyć adwokat, jest sprzeczna z tą, której użyłby jego kolega, adwokat jest zobowiązany poinformować go o tym, zanim podejmie jakiegokolwiek działania.

W wypadku gdyby rozbieżność poglądów nadal istniała, adwokat niezależny i adwokat zatrudniony są zobowiązani wycofać się z prowadzenia sprawy zgodnie z zasadami zaufania, uczciwości i dyskrecji.

Można umówić się, że na każdym dokumencie, korespondencji, badaniu czy opinii prawnej będą znajdować się dwa podpisy lub pieczętka.

[Wycofanie się ze sprawy z powodu przekonań] Adwokat niezależny lub adwokat zatrudniony może poprosić osobę, z którą współpracuje, lub swojego pracodawcę o zwolnienie ze zlecenia, którego wykonanie stoi w sprzeczności z jego sumieniem albo istnieje prawdopodobieństwo podważenia niezależności.

Prośba o zwolnienie musi być złożona odpowiednio wcześniej, tak aby nie zakłócić biegu sprawy.

Nadużycie tego prawa, charakteryzujące się regularnymi odmowami, które nie są związane ze znaczącą zmianą polityki kancelarii, musi być zgłoszone dziekanowi rady adwokackiej w celu dokonania oceny.

[Osobista klientela] Adwokat niezależny może utworzyć i rozwijać praktykę obsługi klienteli osobistej.

Nie wolno mu pomagać ani reprezentować strony, której interesy są sprzeczne z interesami klienta kancelarii, z którą współpracuje.

Adwokat, z którym pracuje, jest zobowiązany dostarczyć mu niezbędne, praktyczne środki – zgodnie z przeciętnymi zasadami – wymagane w jego pracy i dla rozwoju jego osobistej klienteli.

Przez pierwszych pięć lat wykonywania zawodu od adwokata niezależnego nie można żądać jakichkolwiek nakładów finansowych na rzecz kosztów związanych z obsługą jego osobistej klienteli.

Adwokat zatrudniony nie może tworzyć ani rozszerzać praktyki związanej z obsługą osobistej klienteli; jest zobowiązany całkowicie poświęcić się prowadzeniu spraw, które zostały mu powierzone podczas i w ramach wykonywania jego umowy o pracę, świadczeniu pomocy prawnej w ramach pomocy sądowej/prawa ubogich (*de l'aide juridictionnelle*) i pełnomocnictw z urzędu (*commissions d'office*).

[Szkolenie] Szkolenie zawodowe i nauka zasad etyki adwokata niezależnego lub adwokata zatrudnionego to prawo i jednocześnie obowiązek adwokata współpracującego, których kancelaria ma obowiązek przestrzegać.

Jeśli chodzi o obowiązek kancelarii umożliwiania adwokatowi niezależnemu doskonalenia zawodowego, adwokat współpracujący musi mieć wystarczająco dużo czasu, aby mógł uczestniczyć w szkoleniu, które wybrał, i w szczególności, aby mógł wypełnić obowiązek doskonalenia zawodowego poprzez wybranie jednej z aktywności, o których mowa w artykule 85 dekretu z 27 listopada 1991 r. z późniejszymi zmianami.

W szczególności w pierwszych latach wykonywania zawodu po złożeniu przysięgi kancelaria może zapewnić adwokatowi niezależnemu lub adwokatowi zatrudnionemu szkolenie, którego przedmiot jest związany z materią spraw, które mu powierzyła.

Jeśli powyższe szkolenie odbywa się w zgodzie z zasadami określonymi przez uchwały Krajowej Rady Adwokackiej podjęte zgodnie z artykułem 85 wyżej wymienionego dekretu z 27 listopada 1991 r., może być ono uznane za odbyte w ramach obowiązkowego ustawicznego doskonalenia zawodowego.

Adwokat niezależny jest zobowiązany poinformować kancelarię o zamiarze wzięcia udziału w jakimkolwiek szkoleniu zewnętrznym nie później niż na miesiąc przed rozpoczęciem tego szkolenia.

[Specjalizacja] Adwokat niezależny lub adwokat zatrudniony musi mieć zapewniony wystarczający czas, aby mógł uczestniczyć w szkoleniu, które jest konieczne dla uzyskania specjalizacji.

Zgodnie z zasadami ustalonymi w umowie kancelaria jest zobowiązana dołożyć wszelkich starań, aby przekazywać adwokatowi niezależnemu lub adwokatowi zatrudnionemu sprawy, których przedmiot jest zgodny z zakresem jednej lub kilku specjalizacji, o które adwokat niezależny lub adwokat zatrudniony się stara, jeśli zamierza uzyskać je zgodnie z zasadami określonymi w artykule 88 dekretu z 27 listopada 1991 r.

[Odszkodowanie za szkolenie] Od adwokata niezależnego lub adwokata zatrudnionego, który rozwiązał umowę po odbyciu szkolenia przeprowadzonego poza kancelarią, ale na jej koszt, nie można, co do zasady, żądać zapłaty odszkodowania z tego powodu.

Takie odszkodowanie może być jednak przewidziane w umowie, jeśli szkolenie miało charakter wyjątkowy ze względu na niezwykle długi czas trwania lub koszt. W takim wypadku adwokat niezależny lub adwokat zatrudniony może żądać zmniejszenia odszkodowania, jeśli jest wygórowane, albo jego całkowitego zniesienia, jeśli może ono utrudniać jego późniejszą swobodę wyboru miejsca wykonywania zawodu (*liberte d'etablissement*).

Żądanie wypłaty odszkodowania może nastąpić maksymalnie w okresie dwóch lat od zakończenia szkolenia.

Retrocesja honorarium oraz wynagrodzenie za pomoc prawną udzieloną w ramach pomocy sądowej/prawa ubogich (*de l'aide juridictionnelle*) i pełnomocnictw z urzędu (*commissions d'office*)

Adwokat współpracujący na zasadzie niezależności

- Retrocesja

Retrocesja honorarium wypłacanego przez kancelarię adwokatowi niezależnemu może być określona z góry lub częściowo określona z góry, a częściowo zmienna.

W czasie pierwszych dwóch lat wykonywania zawodu adwokat niezależny musi otrzymywać retrocesję honorarium, która nie może być niższa niż minimum określone przez radę adwokacką, do której należy.

- Wynagrodzenie za pomoc prawną w ramach pomocy sądowej/prawa ubogich (*de l'aide juridictionnelle*) i pełnomocnictw z urzędu (*commissions d'office*)

Adwokat niezależny zatrzymuje wynagrodzenie, które jest mu wypłacane za pomoc prawną udzieloną w ramach pomocy sądowej/prawa ubogich i pełnomocnictw z urzędu.

- Choroby

W wypadku niedyspozycji adwokata z powodów zdrowotnych w czasie jednego roku kalendarzowego adwokat niezależny otrzymuje zwyczajną retrocesję honorarium przez maksymalnie dwa miesiące, pomniejszoną o kwoty, które otrzymał z tytułu uczestnictwa w zbiorowym systemie opieki społecznej adwokatury lub z tytułu uczestnictwa w obowiązkowym systemie indywidualnym.

- Macierzyństwo

Adwokat niezależna, która jest w ciąży, ma prawo do minimum dwunastotygodniowej przerwy w pracy w czasie około porodu. Przerwa może być rozdzielona na czas przed i po porodzie, ale musi trwać minimum sześć tygodni po porodzie.

W czasie dwunastotygodniowej przerwy w pracy adwokat niezależna otrzymuje swoją zwyczajną retrocesję honorarium, pomniejszoną o kwoty, które otrzymała z tytułu uczestnictwa w zbiorowym systemie opieki społecznej adwokatury lub z tytułu uczestnictwa w obowiązkowym systemie indywidualnym.

[Adwokat zatrudniony] Układ Zbiorowy określa minimalne wynagrodzenie i warunki otrzymywania środków finansowych w związku z nieobecnością spowodowaną chorobą bądź urlopem macierzyńskim.

Umowa może przewidywać, że wynagrodzenie za pomoc prawną świadczoną w ramach pomocy sądowej/prawa ubogich i pełnomocnictw z urzędu będzie wypłacane w pensji dodatkowo, ponad minimum określone w Układzie Zbiorowym.

Można się umówić, że wynagrodzenie za wizytę adwokata u osoby zatrzymanej, która miała miejsce poza godzinami pracy, adwokat zatrudniony może zatrzymać tytułem zwrotu wydatków poniesionych podczas podróży służbowej.

Jeśli nie umówiono się inaczej w umowie o pracę, wynagrodzenie adwokata zatrudnionego składa się z wynagrodzenia, na które strony się zgodziły w umowie, i tego, które otrzymuje on bezpośrednio w związku ze zleceniami w interesie publicznym.

[Swoboda wyboru miejsca wykonywania zawodu po wygaśnięciu umowy] Zabronione są jakiegokolwiek zastrzeżenia, które ograniczają późniejszą swobodę wyboru miejsca wykonywania zawodu (*liberte d'etablissement*).

W okresie dwóch lat następujących po wygaśnięciu umowy adwokat niezależny lub adwokat zatrudniony jest zobowiązany poinformować kancelarię, w której wykonywał zawód, przed udzieleniem pomocy jednemu z klientów tej kancelarii.

Pod pojęciem klienta należy rozumieć osobę, z którą wówczas jako adwokat niezależny lub adwokat zatrudniony nawiązał kontakt w czasie wykonywania umowy.

Dawny adwokat niezależny lub adwokat zatrudniony jest zobowiązany powstrzymać się od angażowania w jakiegokolwiek działania nieuczciwej konkurencji.

14.4 Rozwiązanie umowy

[Adwokat niezależny] W braku korzystniejszego porozumienia między stronami każda strona może rozwiązać umowę o współpracy, wręczając drugiej stronie wypowiedzenie z minimum trzymiesięcznym okresem wypowiedzenia.

Jeśli adwokat niezależny pracował dla danej kancelarii przez pięć lat, okres wypowiedzenia ulega przedłużeniu do pięciu miesięcy.

Powyższe terminy nie są wiążące, jeśli nastąpiło poważne i oczywiste naruszenie zasad wykonywania zawodu.

Jeśli rozwiązanie umowy następuje w okresie próbnym, okres wypowiedzenia wynosi osiem dni.

Płatny urlop, który nie mógł być wykorzystany przed wręczeniem zawiadomienia o rozwiązaniu umowy, może być wykorzystany w okresie wypowiedzenia.

Od momentu poinformowania o ciąży i do czasu upływu okresu zawieszenia umowy w związku z urodzeniem dziecka nie można rozwiązać umowy z adwokatem niezależną, z wyjątkiem sytuacji poważnego naruszenia zasad wykonywania zawodu, niezwiązanego z ciążą.

[Adwokat zatrudniony] Prawo dotyczące zwalniania pracowników stosuje się do adwokata zatrudnionego w odniesieniu tak do formy, jak i treści.

Układ Zbiorowy reguluje zasady odnoszące się do rozwiązania umowy o pracę w sprawach związanych z okresem wypowiedzenia i odprawą.

[Oficjalny adres po rozwiązaniu umowy] Bez względu na powód rozwiązania umowy adwokat niezależny lub adwokat zatrudniony może nadal używać adresu kancelarii, z której odszedł, jako swojego oficjalnego adresu, do czasu poinformowania dziekana rady adwokackiej o nowych ustaleniach związanych z wykonywaniem przez niego zawodu, nie dłużej jednak niż przez trzy miesiące.

Po upływie tego czasu korespondencja wpływająca na dotychczasowy adres powinna być przekazywana tak, jak zwykle, a także nowy adres korespondencyjny i numery telefonów powinny być podawane każdemu, kto o nie poprosi.

14.5 [Rozwiązywanie sporów] Dziekan rady adwokackiej, do której należy adwokat niezależny lub adwokat zatrudniony, jest zobowiązany zajmować się wszelkimi sporami, które wynikły z wykonywania lub rozwiązania umowy o współpracę.

[Adwokat niezależny] Jeśli dziekan rady adwokackiej działa na podstawie obowiązkowej klauzuli mediacyjnej, powinien wysłuchać obu stron, które mają prawo do asysty adwokatów.

Dzekan wydaje opinię w ciągu trzech miesięcy od przekazania mu sprawy.

Jeśli konflikt utrzymuje się w dalszym ciągu, dziekan rady adwokackiej zaleci stronom poddanie sprawy pod arbitraż.

[Adwokat zatrudniony] Rozwiązywanie sporów dotyczących umów o pracę regulują artykuły 142 i następane dekretu z 27 listopada 1991 r.

Spory te podlegają właściwości dziekana rady adwokackiej, któremu sprawa została przekazana przez jedną ze stron.

Od decyzji dziekana rady adwokackiej przysługuje odwołanie do sądu apelacyjnego, który orzeka na podstawie artykułów 15/2 i 16 dekretu z 27 listopada 1991 r.

Dzekan rady adwokackiej jest zobowiązany wydać decyzję w sprawie w ciągu sześciu miesięcy od momentu jej przekazania, w przeciwnym wypadku sprawa zostanie mu odebrana i przekazana sądowi apelacyjnemu.

Decyzja dziekana rady adwokackiej, w której zarządza on wypłatę sum pieniężnych tytułem wynagrodzenia, jest z mocy prawa tymczasowo wykonalna maksymalnie do wysokości dziewięciomiesięcznego wynagrodzenia, obliczonego według średniego wynagrodzenia z ostatnich trzech miesięcy.

Pozostałym decyzjom dziekana klauzulę wykonalności nadaje sędzia przewodniczący w sądzie (*tribunal de grande instance*), o ile nie zostały przekazane do sądu apelacyjnego.

We wszystkich nagłych wypadkach, na żądanie jednej ze stron, dziekan rady adwokackiej może zarządzić każdy środek, który nie jest przedmiotem poważnego sporu, albo który jest powodem sporu.

Także w sytuacji, kiedy spór jest poważny, może on zawsze zarządzić niezbędne środki zapobiegawcze lub środki, które spowodują, że strony znajdą się w takiej sytuacji, w jakiej były przed zaistnieniem sporu, w celu zapobieżenia grożącej stracie, albo zmienić stan, który jest oczywiście bezprawny.

W sprawach pilnych dziekan jest zobowiązany wydać decyzję w ciągu miesiąca od momentu przekazania mu sprawy, w przeciwnym wypadku sprawa zostanie mu odebrana i przekazana pierwszemu prezesowi sądu apelacyjnego.

ARTYKUŁ 15: DODATKOWE BIURA

(art. 8–1 i 8–2 ustawy; art. 166 do 169 dekretu z 27 listopada 1991)

15.1 [Definicja] Biuro dodatkowe (*le bureau secondaire*) jest stałą, profesjonalną jednostką odrębną od kancelarii głównej (*cabinet principal*).

Jednostka utworzona przez spółkę adwokacką, w której zawód wykonują adwokaci z różnych izb, z dala od jej zarejestrowanego biura i w miejscu, gdzie jest zarejestrowany jeden z jej wspólników, nie jest biurem dodatkowym w rozumieniu artykułu 8–I ustawy z 31 grudnia 1971 r.

15.2 [Zasady] Jest dozwolone otwieranie jednego lub większej liczby biur dodatkowych we Francji i za granicą zgodnie z postanowieniami artykułu 8–II ustawy z 31 grudnia 1971 r. z późniejszymi zmianami.

Biuro dodatkowe musi spełniać te same warunki, co siedziba wykonywania zawodu (*du domicile professionnel*) i musi rzeczywiście działać.

15.3 [Otwarcie biura dodatkowego] Adwokat, który zamierza otworzyć biuro dodatkowe, musi zawiadomić o tym swoją radę adwokacką. Musi ją także zawiadomić o zamknięciu biura dodatkowego.

[Biuro mieszczące się we Francji] Adwokat musi uzyskać zgodę rady adwokackiej, w której okręgu zamierza otworzyć biuro dodatkowe.

Wniosek musi zawierać wszelkie informacje, które umożliwią radzie adwokackiej sprawdzenie warunków wykonywania zawodu, a w szczególności nazwiska adwokatów, którzy będą wykonywać praktykę w dodatkowym biurze.

Do wniosku muszą być dołączone kopie umów o pracę adwokata zatrudnionego i umów o współpracy z adwokatami, którzy będą wykonywać praktykę w dodatkowym biurze. Wniosek powinien być dostarczony za pokwitowaniem odbioru lub wysłany listem za zwrotnym potwierdzeniem odbioru do rady adwokackiej właściwej ze względu na siedzibę dodatkowego biura oraz do rady adwokackiej tego adwokata, który chce otworzyć dodatkowe biuro.

Rada adwokacka właściwa ze względu na siedzibę dodatkowego biura wydaje decyzję w ciągu trzech miesięcy od otrzymania wniosku. Jeśli tego nie uczyni, uznaje się, że wyraziła zgodę. W takim wypadku adwokat jest zobowiązany poinformować radę adwokacką właściwą ze względu na siedzibę biura dodatkowego i swoją radę adwokacką o rzeczywistym otwarciu biura.

Podobnie, adwokat musi informować swoją radę adwokacką o jakiegokolwiek zmianie związanej z wykonywaniem przez niego zawodu w dodatkowym biurze, włączając w to zamknięcie biura dodatkowego i informowanie o każdym problemie, który się pojawi w radzie właściwej dla dodatkowego biura.

[Biuro mieszczące się za granicą]

• Otwarcie dodatkowego biura w Unii Europejskiej (Dyrektywa 98/5/EC z 16 lutego 1998 r.)

Adwokat, który otwiera dodatkowe biuro w państwie członkowskim Unii Europejskiej, jest zobowiązany zgłosić to macierzystej radzie adwokackiej.

- Otwarcie dodatkowego biura poza Unią Europejską

Adwokat, który zamierza otworzyć dodatkowe biuro w państwie niebędącym członkiem Unii Europejskiej, musi uzyskać wcześniejszą zgodę swojej macierzystej rady adwokackiej, która podejmuje decyzję w ciągu trzech miesięcy od momentu otrzymania wniosku. Jeśli rada nie wyda decyzji w przewidzianym terminie, uznaje się, że zgoda została wydana.

Adwokat jest zobowiązany przekazać radzie adwokackiej wszelkie dokumenty na poparcie jego wniosku w tym państwie i przedstawić dowód zgody wyrażonej przez właściwy organ w tym państwie i dowód ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmującego działalność za granicą.

15.4 [Reklama] Adwokat, który uzyskał zgodę na otwarcie dodatkowego biura, w którym rzeczywiście prowadzi praktykę adwokacką, może zamieścić informację o tym biurze na papierze listowym oraz na każdym innym dozwolonym środku reklamy.

15.5 [Składka] Adwokat, który uzyskał zgodę na otwarcie dodatkowego biura we Francji, poza okręgiem swojej izby, może być obciążony obowiązkiem płacenia składki na rzecz izby, w której okręgu znajduje się dodatkowe biuro. Powyższa składka jest ustalana corocznie przez radę adwokacką tej izby.

15.6 [Spory dotyczące honorarium] Spory dotyczące honorariów należą do kompetencji dziekana rady adwokackiej, do której należy adwokat.

15.7 [Odpowiedzialność dyscyplinarna] Adwokat odpowiada dyscyplinarnie przed radą, do której należy, za swoją działalność w dodatkowym biurze.

Adwokat, prowadząc praktykę w dodatkowym biurze, jest zobowiązany stosować się do wewnętrznych zasad i regulacji obowiązujących w izbie adwokackiej, w której okręgu znajduje się biuro dodatkowe. Rada może cofnąć zgodę na otwarcie dodatkowego biura. Od tej decyzji przysługuje odwołanie zgodnie z postanowieniami artykułu 16 dekretu z 27 listopada 1991 r.

Adwokat, który jest członkiem adwokatury francuskiej, który rozpoczął praktykę w biurze dodatkowym w innym państwie będącym członkiem Unii Europejskiej, podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej przed adwokatą w państwie goszczącym.

ARTYKUŁ 16: SIECI I INNE POROZUMIENIA MULTIDYSCYPLINARNE

(art. 67 ustawy; art. 111 dekretu z 27 listopada 1991)

16.1 [Definicja sieci multidyscyplinarnej] Adwokat może być członkiem lub korespondentem (*correspondant*) sieci multidyscyplinarnej na zasadach ustalonych w niniejszym artykule.

Adwokat nie może należeć do struktury lub jednostki, której celem lub rzeczywistym przedmiotem działalności jest wspólne prowadzenie praktyki przez osoby wykonujące kilka różnych zawodów, ponieważ francuskie prawo zabrania adwokatowi przynależności do takiej struktury lub jednostki.

Dla celów niniejszej uchwały sieć multidyscyplinarna oznacza organizację, bez względu na to czy posiada ona strukturę, czy jest formalna, czy też nieformalna, utworzoną w celu prowadzenia stałej działalności, przez jednego lub więcej adwokatów i jednego lub więcej członków innego wolnego zawodu, bez względu na to, czy jest on regulowany. Sieć multidyscyplinarna oznacza także przedsięwzięcie mające na celu organizowanie świadczenia dodatkowych usług wspólnie rozwiniętej klienteli.

Zgodnie z francuskimi regulacjami odnoszącymi się do wykonywania zawodu adwokata

taka sieć multidyscyplinarna zakłada z definicji wspólną korzyść finansową między jej członkami lub korespondentami, którą uznaje się za zaistniałą, jeśli jest spełnione choć jedno z następujących kryteriów:

- wspólne używanie nazwy lub jakiegokolwiek innego znaku odróżniającego, takiego jak znak graficzny (logo) albo układ graficzny (*charte graphique*);
- publikacja i/lub używanie dokumentów przeznaczonych do publicznego prezentowania grupy lub któregokolwiek z jej członków i informowanie o multidyscyplinarnych umiejętnościach;
- używanie wspólnych środków, kiedy może ono mieć znaczący wpływ na wykonywanie praktyki zawodowej;
- istnienie znaczącej wspólnej klienteli;
- istnieje umowa o technicznej, finansowej lub marketingowej współpracy.

Termin „adwokat” oznacza także członka adwokatury zagranicznej lub osobę posiadającą kwalifikacje uznawane za równoznaczne w jej państwie pochodzenia.

16.2 [Zasady] Adwokat lub jednostka, w ramach której adwokaci prowadzą praktykę, który/która jest członkiem sieci multidyscyplinarnej, musi upewnić się, że aktywność prowadzona przez sieć nie jest sprzeczna z fundamentalnymi zasadami wykonywania zawodu adwokata i właściwymi przepisami. Jeśli jest sprzeczna, adwokat musi wycofać się z uczestnictwa w sieci.

W szczególności, w żadnym wypadku, działanie sieci nie może podważać zasady niezależności adwokata i jest on odpowiedzialny za zapewnienie rzeczywistego stosowania tej zasady.

W szczególności za złamanie zasady niezależności uznaje się sytuację, gdy adwokat, bezpośrednio lub pośrednio:

- godzi się wziąć udział w porozumieniu, na mocy którego ma miejsce rozdział lub podział wyników albo uzgodnienie wynagrodzeń we Francji lub za granicą z osobami wykonującymi inny zawód niż adwokat;
- godzi się być czyimś podwładnym lub osoby wykonujące inny zawód niż adwokat mają hierarchiczną kontrolę nad jego pracą, w szczególności jeśli przedmiot ich działalności ma charakter ekonomiczny.

Adwokat, który jest członkiem sieci multidyscyplinarnej, musi zapewnić, aby we wszystkich wypadkach faktury w szczególności wykazywały koszt usług przez niego świadczonych.

16.3 [Tajemnica zawodowa] W każdej chwili, gdy dziekan rady adwokackiej właściwej ze względu na miejsce wykonywania praktyki adwokackiej tego zażąda, adwokaci, którzy są członkami sieci multidyscyplinarnej, muszą być w stanie przedstawić dowód, że organizacja całej sieci nie narusza zasad tajemnicy zawodowej.

16.4 [Konflikt interesów] Adwokat, który należy do sieci multidyscyplinarnej, musi upewnić się, że są stosowane właściwe procedury w celu wykrywania i postępowania z sytuacjami konfliktów interesów.

Adwokat, który jest członkiem sieci multidyscyplinarnej, jest zobowiązany stosować się do wszystkich postanowień artykułu 4 niniejszej uchwały odnoszących się do konfliktów interesów.

Postępowanie zgodne z zasadami odnoszącymi się do konfliktów interesów, które jest wymagane od adwokatów, zgodnie z postanowieniami artykułu 4, musi być oceniane nie tylko w odniesieniu do kancelarii adwokackiej, ale do całej sieci.

16.5 [Nazwa] Adwokat, który jest członkiem sieci multidyscyplinarnej, musi upewnić się, że nie powoduje on w odbiorze społecznym nieporozumień (*de confusion dans l'esprit du*

public) odnośnie do wykonywanej przez niego praktyki adwokackiej i praktyki wykonywanej przez przedstawicieli innych zawodów, którzy są członkami tej samej sieci.

Jeśli adwokat wykonuje praktykę w ramach grupy wspólnie z innymi adwokatami i jednocześnie należy do sieci, nadal podlega on przepisom odnoszącym się do używania nazwy tej grupy, a nie sieci.

W celu zapewnienia społeczeństwu pełnej informacji nazwa grupy powinna odróżniać się od nazwy sieci i należy uczynić osobną wzmiankę o członkostwie w sieci.

16.6 [Zakres] Adwokat może należeć do sieci multidyscyplinarnej, w której członkami są wyłącznie osoby wykonujące inne regulowane wolne zawody, pod warunkiem że adwokat zawsze stosuje się do postanowień niniejszego artykułu.

Adwokat może należeć do sieci multidyscyplinarnej, której członkami nie są wyłącznie osoby wykonujące inne regulowane wolne zawody, pod warunkiem że o swoim zamiarze poinformuje wcześniej radę adwokacką, gdzie jest zarejestrowany. Takie zawiadomienie musi ponadto zawierać informację i dokumenty, o których mowa w artykule 16.8.

Rada adwokacka przedstawia swoje spostrzeżenia w ciągu dwóch miesięcy od momentu otrzymania zawiadomienia.

16.7 [Niedopuszczalność łączenia zawodu adwokata z niektórymi innymi zajęciami] Adwokat, który jest członkiem sieci, nie może naruszać postanowień artykułu 111 (a) dekretu numer 91–197 z 27 listopada 1991 r. odnoszącego się do zasady niepołączalności zawodu adwokata z jakąkolwiek działalnością natury komercyjnej, bezpośrednio lub przez pośrednika.

Kiedy adwokat jest stowarzyszony z krajową lub międzynarodową siecią, która spełnia warunki określone w artykule 16.1 niniejszej uchwały i która nie zajmuje się wyłącznie udzielaniem porad, musi upewnić się, że zanim zacznie świadczyć usługi na rzecz osoby, której księgi rachunkowe są zgodnie z prawem poddawane audytowi lub zatwierdzone przez innego członka sieci działającego w charakterze audytora lub podobnym, że audytor został poinformowany o jego zaangażowaniu, aby mógł działać zgodnie z postanowieniami artykułu L822-11 francuskiego kodeksu handlowego i przepisami wykonawczymi.

To samo dotyczy świadczenia usług osobie, która została poddana audytowi lub która przeprowadza audyt, w rozumieniu I i II artykułu L.233-3, której księgi rachunkowe zostały potwierdzone przez tego audytora.

16.8 [Przejrzystość] Adwokaci lub kancelaria adwokacka należąca do sieci multidyscyplinarnej przekazują swojej radzie adwokackiej wszystkie umowy i dokumenty korporacyjne, tak aby rada była w posiadaniu, na bieżąco, pełnej, niezbędnej informacji dotyczącej całej prawnej, ekonomicznej i finansowej struktury sieci, bez względu na prawo do niej stosowane i państwo lub państwa, w których działa:

- ogólnej informacji o strukturze sieci ukazującej jej różne jednostki organizacyjne, jak również umowy partnerskie pomiędzy członkami sieci;
- krótkiej informacji umożliwiającej zrozumienie roli, jaką odgrywają poszczególne jednostki organizacyjne i umowy, o których mowa powyżej;
- krótkiego opisu wykonywanych zawodów i zajęć członków sieci;
- listy członków;
- opisu organów sieci mających prawo podejmowania decyzji:
 - struktura organizacyjna organów podejmujących decyzje, z rozróżnieniem, tam gdzie stosowne, na poszczególne państwa (jak różne zawody, których przedstawiciele należą do sieci są zorganizowane we Francji), międzynarodowa organizacja ze względu na wykonywane zajęcia (jak są zorganizowani adwokaci z różnych państw) i organizacja międzynarodowa;

- dla różnych organów podejmujących decyzje: sposoby ich wybierania, długość kadencji i rzeczywiste uprawnienia.
 - opisu przyjętej metody podziału wydatków i zysków:
 - w jaki sposób poszczególni członkowie sieci biorą udział w finansowaniu (bezpośrednio lub pośrednio) francuskiej kancelarii (np. fundusze własne, pożyczki, należności za usługi, ponoszenie części wydatków kancelarii), i wzajemnie, w jaki sposób francuska kancelaria wspiera finansowo pozostałych członków sieci;
 - jak wspólnicy francuskiej kancelarii biorą udział, bezpośrednio lub pośrednio, w zyskach innych jednostek adwokackich z sieci (np. udział w zyskach poprzez sieć usługową, wartość akcji, systemy emerytalne, zwłaszcza w formie umów consultingowych).
 - opisu informacji zamieszczanych w bazach danych i procedury dostępu do nich;
 - opisu środków stosowanych wewnątrz sieci w celu nadzorowania zgodności z zasadami etyki (np. konflikt interesów, ryzyko podważenia niezależności, środki zapobiegające pasywnemu korzystaniu z działalności innych członków);
 - dowodów na posiadanie przez wszystkich członków sieci indywidualnych bądź zbiorowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej z wyłączeniem jakiegokolwiek zasadniczej odpowiedzialności solidarnej pomiędzy członkami różnych grup zawodowych.

ARTYKUŁ 17: JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE, W RAMACH KTÓRYCH MOGĄ WYKONYWAĆ ZAWÓD ADWOKACI BĘDĄCY CZŁONKAMI RÓŻNYCH IZB ADWOKACKICH (MIĘDZYIZBOWE) (STRUCTURES D'EXERCISE INTER-BARREAUX)

17.1 [Formy] Adwokaci, którzy są członkami różnych izb adwokackich, mogą wykonywać praktykę adwokacką w formie stowarzyszenia (*association*) lub spółki (*société*).

17.2 [Pełnomocnictwo procesowe] W wypadku jednostki międzyizbowej czynności adwokackie przed danym sądem wykonuje ten adwokat, który jest członkiem izby przy tym sądzie.

17.3 [Rejestracja] Międzyizbową jednostkę wykonywania praktyki adwokackiej rejestruje się w rejestrze prowadzonym dla tej izby, w której okręgu znajduje się biuro jednostki międzyizbowej, oraz w załączniku do rejestru w każdej z izb, gdzie adwokaci należący do struktury mogą wykonywać czynności adwokackie przed sądem.

17.4 [Umowa o pracę] Umowę o pracę adwokata zatrudnionego przekazuje się za potwierdzeniem odbioru lub przesyła listem za zwrotnym potwierdzeniem odbioru do rady adwokackiej tej izby, w której adwokat zatrudniony jest zarejestrowany, i do rady adwokackiej właściwej ze względu na siedzibę biura.

17.5 [Spory] W wypadku zaistnienia konfliktu rada adwokacka tej izby, do której należy adwokat zatrudniony, może wydać decyzję dopiero po otrzymaniu opinii rady adwokackiej właściwej ze względu na siedzibę biura.

17.6 [Kontrola kompatybilności] Kontrola kompatybilności powinna mieć miejsce w biurze struktury międzyizbowej.

CZĘŚĆ CZWARTA: WSPÓŁPRACA Z OSOBAMI WYKONUJĄCYMI INNE ZAWODY

ARTYKUŁ 18: WSPÓŁPRACA Z OSOBAMI WYKONUJĄCYMI INNE ZAWODY

18.1 [Zasada ogólna] Adwokat prowadzący sprawę, która wymaga wykorzystania różnych

umiejętności poprzez współpracę z osobami, które nie mają statusu adwokata, może w tym celu zawrzeć umowę z tymi osobami i wspólnym klientem, ustalając zasady współpracy.

Dla celów niniejszej części określenie „osoba wykonująca inne zawody” oznacza jakąkolwiek osobę bądź instytucję, która wykonuje inny wolny zawód bez względu na to, czy jest on uregulowany prawnie.

18.2 [Etyka] Z zastrzeżeniem wzajemności wynikającej ze stosowania przez profesjonalistów poniższych zasad, w swoich relacjach z osobami wykonującymi inne zawody, adwokat jest zobowiązany stosować się do zwyczajowych dla jego zawodu zasad koleżeństwa, uczciwości i grzeczności.

Adwokat w szczególności jest zobowiązany unikać krytykowania treści lub jakości usług świadczonych przez osobę wykonującą inny zawód, w obecności wspólnego klienta lub osoby trzeciej, bez wcześniejszego uzyskania stanowiska tej osoby wykonującej inny zawód.

Z tym samym zastrzeżeniem adwokat, który współpracuje z jedną bądź z większą liczbą osób wykonujących inny zawód, poczyni starania, aby te osoby z jego powodu nie popadły w sprzeczność z obowiązującymi je kodeksami etyki, lub aby poprzez działania lub zachowanie adwokata stosowanie się do kodeksu etyki było dla nich trudniejsze.

Adwokatowi nie wolno podejmować działań w obszarze, który jest zastrzeżony dla wyłącznej kompetencji osoby wykonującej inny zawód, zgodnie z regulacjami odnoszącymi się do tego zawodu. Adwokat może jednak koordynować wykonanie zlecenia, zapewniając przy tym taki rozkład pracy, który jest najkorzystniejszy dla klienta, a więc każdą sprawą zajmuje się ten profesjonalista, który ma najlepsze umiejętności w danej dziedzinie.

18.3 [Niezależność i zajęcia niepołączalne] Ponieważ przedstawiciele różnych zawodów mogą współpracować wyłącznie ściśle stosując się do zasad niezależności, które stosują się do każdego z przedmiotowych zawodów, adwokat nie może odpowiadać przed innym profesjonalistą za swoje usługi ani godzić się na jakąkolwiek ingerencję dotyczącą organizacji lub działania swojej kancelarii osób wykonujących inny zawód, z którymi współpracuje.

Przed wyrażeniem zgody na uczestnictwo w wykonaniu zlecenia wymagającego współdziałania przedstawicieli różnych zawodów adwokat jest zobowiązany upewnić się, czy zasady jego uczestnictwa nie stanowią zagrożenia dla zasady niezależności ustanowionej przepisami odnoszącymi się do jego zawodu, w związku z innymi osobami zaangażowanymi i klientem, który dał zlecenie.

Adwokat jest zobowiązany upewnić się, że nie jest bezpośrednio lub pośrednio zaangażowany w jakiekolwiek działanie, którego celem jest zalecanie klientom świadczenia usług lub produktów o charakterze komercyjnym oferowanych przez osoby trzecie.

Adwokat jest zobowiązany działać zgodnie z obowiązującymi go regulacjami dotyczącymi niepołączalności niektórych zajęć z wykonywaniem zawodu adwokata, jak i zgodnie z tymi regulacjami, które obowiązują osoby wykonujące inne zawody.

18.4 [Poufność korespondencji] Przed przesłaniem korespondencji o charakterze poufnym osobie wykonującej inny zawód adwokat uzyska od tej osoby zobowiązanie do zapewnienia poufności tej korespondencji, która będzie oznaczona jako poufna.

W każdym wypadku adwokat jest zobowiązany przestrzegać zasady poufności korespondencji otrzymanej od osoby wykonującej inny zawód, jeśli jest ona wyraźnie oznaczona słowem „poufne”.

W konsekwencji adwokatowi nie wolno udostępniać komukolwiek korespondencji otrzymanej od osoby wykonującej inny zawód i działającej w ramach wspólnego zlecenia,

jeśli ta korespondencja została oznaczona przez autora jako poufna. Adwokatowi nie wolno odnosić się do korespondencji poufnej w dokumencie, który nie jest poufny.

Powyższą zasadę stosuje się do korespondencji, jak również do wszelkich dokumentów do niej dołączonych, chyba że wyraźnie zastrzeżono inaczej. Zasada ta nie może jednak wykluczać ustnego odniesienia się do informacji lub stanowiska, które nie są poufne, a które były zawarte w przesłanej korespondencji i dokumentach.

18.5 [Tajemnica zawodowa] Fakt, że adwokat współpracuje przy wykonaniu wspólnego zlecenia z osobami wykonującymi inny zawód, nie może w jakikolwiek sposób powodować naruszenia tajemnicy zawodowej.

W szczególności fakt, że kilku osobom, które są związane tajemnicą zawodową, wiadome są informacje o charakterze poufnym, nie zwalnia tych osób z obowiązku zachowania tajemnicy wobec osób trzecich.

Osoby biorące udział w wykonaniu wspólnego zlecenia mogą przekazywać sobie nawzajem tylko te informacje, które otrzymały w związku ze wspólnym zleceniem i które są konieczne dla jego wykonania.

Jeśli adwokat uważa, że fakt uznania przez klienta pewnej informacji za poufną może zakłócić pomyślnie wykonanie wspólnego zlecenia, powinien ocenić w swoim sumieniu, czy w tych okolicznościach powinien nadal być zaangażowany w to zlecenie i, odpowiednio, poinformować o tym klienta.

18.6 [Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej] Adwokat jest zobowiązany upewnić się, że usługi świadczone przez niego w związku z wykonaniem wspólnego zlecenia objęte są jego ubezpieczeniem od odpowiedzialności cywilnej.

Adwokatowi nie wolno być stroną umowy o wspólne zlecenie, która przewiduje solidarną odpowiedzialność. Każda osoba biorąca udział we wspólnym zleceniu musi być odpowiedzialna osobiście, wyłącznie za swoją pracę, staranność i postępowanie.

Adwokat, przed nawiązaniem współpracy w ramach wspólnego zlecenia, jest zobowiązany uzyskać od każdej z pozostałych osób współpracujących informację o tym, na jaką kwotę dana osoba jest ubezpieczona i informację o jej firmie ubezpieczeniowej.

18.7 [Przejrzystość wydatków] Adwokat może otrzymywać wynagrodzenie należne jedynie za usługi, które sam świadczy, z wyłączeniem jakiegokolwiek wynagrodzenia związanego z pracą innych osób zaangażowanych.

W celu zapewnienia transparentności rachunków za usługi świadczone przez różne osoby biorące udział w wykonaniu wspólnego zlecenia wynagrodzenie każdej z osób musi być wyodrębnione i należy poinformować o nim klienta.

Adwokat nie może działać w charakterze osoby gwarantującej płatność innym zaangażowanym osobom ani też odbierać wynagrodzenia na ich rzecz.

CZĘŚĆ PIĄTA: ADWOKACI WSPÓŁPRACUJĄCY Z POSŁAMI LUB POMAGAJĄCY SENATOROM

ARTYKUŁ 19

(artykuł 20 dekretu z 12 lipca 2005)

Adwokat współpracujący z posłem lub pomagający członkowi Senatu nie może wykonywać jakiejkolwiek działalności zawodowej na rzecz osób, z którymi nawiązał kontakt przy wykonywaniu tych obowiązków.

CZĘŚĆ SZÓSTA: RELACJE MIĘDZY ADWOKATAMI NALEŻĄCYMI DO RÓŻNYCH IZB

ARTYKUŁ 20: ROZWIĄZYWANIE SPORÓW MIĘDZY ADWOKATAMI Z RÓŻNYCH IZB

Jeśli sporu, który powstał między adwokatami z różnych izb adwokackich, nie udało się zakończyć polubownie w postępowaniu przed ich właściwymi dziekanami, ci ostatni zwracają się do dziekana z innej rady adwokackiej.

Spór rozstrzygają wspólnie trzej dziekani lub ich przedstawiciele działający jako komisja. Właściwy dziekan jest odpowiedzialny za zapewnienie wykonania rozstrzygnięcia.

ARTYKUŁ 21: KODEKS ETYKI ADWOKATÓW UNII EUROPEJSKIEJ

Rada Adwokatów i Stowarzyszeń Prawniczych Unii Europejskiej (*Conseil des Barreaux de l'Union européenne*) przyjęła w 1998 r. w Strasburgu Kodeks etyki, znowelizowany 28 listopada 1998 r. w Lyonie i 6 grudnia 2002 r. w Dublinie, którego tekst zamieszczony jest poniżej.

Kodeks ten stosuje się do adwokatów w Unii Europejskiej, zgodnie z definicją zawartą w dyrektywie nr 77/249 z 22 marca 1977 r.

Adwokaci francuscy obowiązani są stosować się do postanowień tego Kodeksu w postępowaniach sądowych i przy świadczeniu pomocy prawnej w Unii Europejskiej, z wyłączeniem Francji, oraz w relacjach z innymi adwokatami z Unii Europejskiej bez względu na to, czy mają one miejsce w granicach Unii Europejskiej, czy poza nimi, pod warunkiem że adwokaci, o których mowa, należą do adwokatur, które oficjalnie zobowiązały się traktować Kodeks jako dokument je wiążący.

W tych relacjach zasady określone w artykule 20.5.3¹⁰ Europejskiego Kodeksu Etyki zamieszczonego poniżej, i które odnoszą się do korespondencji pomiędzy adwokatami, którzy nie są członkami adwokatów tego samego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, znajdują zastosowanie, z wyłączeniem wszystkich pozostałych.

Ta sama zasada znajduje zastosowanie, jeśli następuje wymiana korespondencji pomiędzy adwokatami, którzy są obywatelami Francji, gdy jeden z nich jest członkiem adwokatury francuskiej, a drugi, wyłącznie, członkiem adwokatury innego niż Francja państwa Unii Europejskiej.

KODEKS ETYKI ADWOKATÓW UNII EUROPEJSKIEJ

Kodeks Etyki Adwokatów Unii Europejskiej stanowi integralną część niniejszej uchwały i został w całości zamieszczony jako dalsza część art. 21. Kodeks Etyki Adwokatów Unii Europejskiej został przetłumaczony na język polski przez adv. Ewę Stawicką i opublikowany w „Palestrze” 2003, Nr 3.

przedkład: Agnieszka Czachowska

¹⁰ Prawdopodobnie błąd w druku francuskiego oryginału. Chodzi o artykuł 21.5.3.